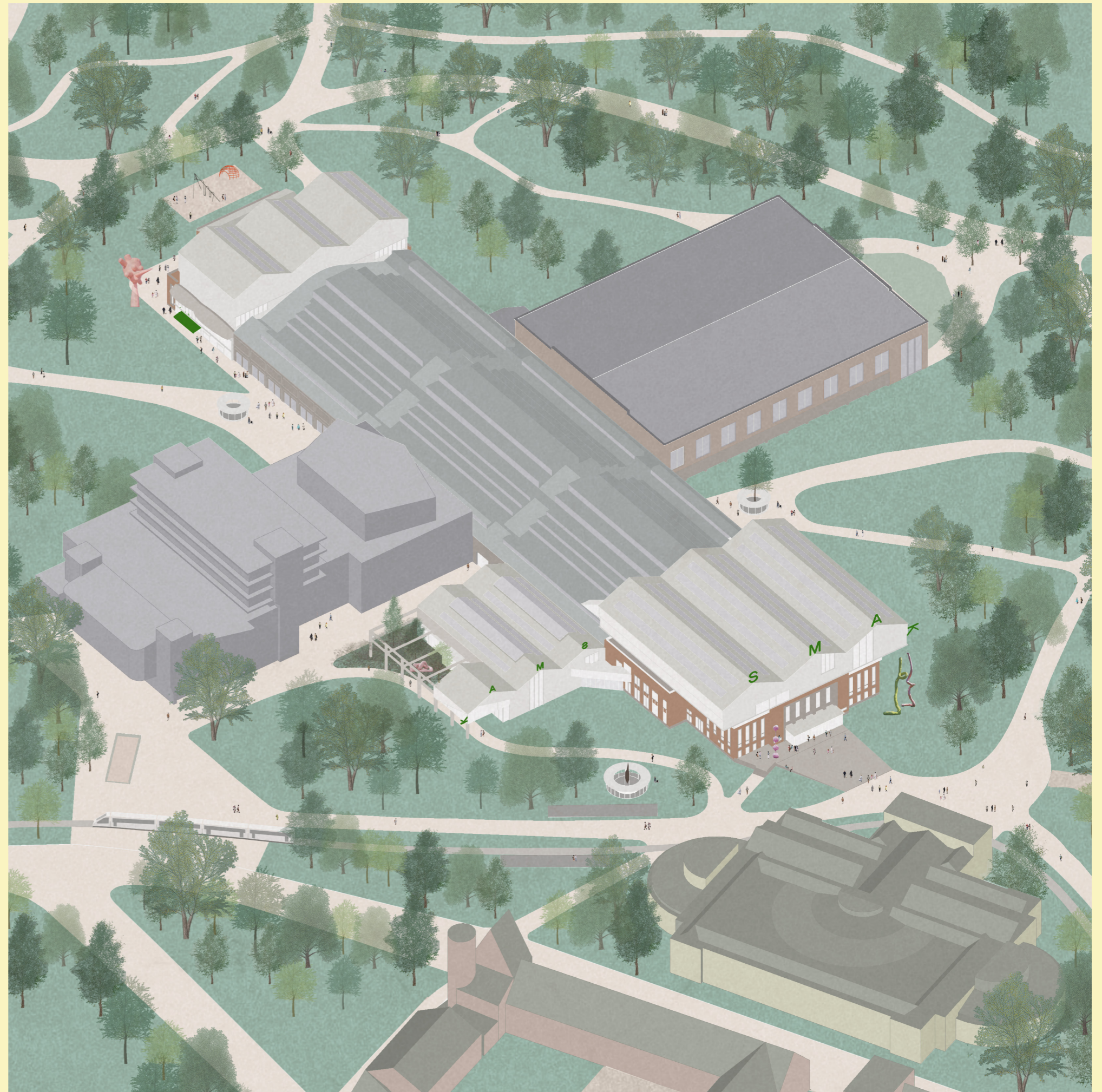

LE MUSEE ET SES DOUBLES

We gaan voor een nieuw S.M.A.K. dat zich verdubbelt tot het de schaal van het Citadelpark en de Floraliënhal omarmt. De wisselwerkingen verdubbelen: tussen collecties en tijdelijke tentoonstellingen, tussen tentoonstellingsruimtes en openbare ruimtes, tussen tonen van kunst en werken aan kunst, tussen bestaande gebouwen en nieuwbouw. Nabijheid, samenspel, overlappingsen en gedurfde mengeling maken het nieuwe S.M.A.K. even geschikt voor groots opgezette plannen als voor snel experiment: een flexibel museum dat vlot te beheren is. Op de rijke erfenis van de Citadel-site ent het een krachtig beeld van vandaag.

Net als de relaties tussen de hedendaagse kunst en de maatschappij waaruit ze voortkomt zien we het nieuwe S.M.A.K. als open en expansief. Het is niet één ding, en ook geen twee, maar een spel van wisselende constellaties, soms samenhangend en vaak ook niet. Divers en radicaal verbonden, zodat zowel de collecties als ambitieuze curatorenverhalen tot bloei komen op nieuwe en onverwachte manieren. We verwerpen nadrukkelijk de valse tegenstelling tussen het nieuwe museum en de bestaande gebouwen, tussen het tot stand brengen van een bruikbaar instrument en verantwoording afleggen voor broeikasgassen. Al deze dingen maken integraal deel uit van een gezond hedendaags museum. Het gaat niet om kiezen voor het ene of het andere, wel om alles een plaats geven.

Open Oproep 004601

Caruso St John Architects
De Smet Vermeulen architecten
met Arup en Studio Roma

TE GAST IN HET PARK

De keuzes voor het Citadelpark zijn duidelijk. De gebouwencluster op de plek van de Citadel wordt uitgedund, met thematische tussentuinen in de hoeken. Diagonaal door de Floraliënhal komt een parkroute van het stadscentrum naar de Ledeganck-campus en de stationsbuurt. Elk gebouw van de cluster krijgt twee adressen: in het park en in de hal. Daar is plaats voor evenementen, maar evengoed voor dagelijkse aanwezigheid: passanten, recreanten, bezoekers en werknemers. Ruime antichambres aan de hal maken die aanwezigheid zichtbaar.

Dankzij deze keuzes komen het nieuwe S.M.A.K. en zijn oudere broer, het MSK weer thuis in het park. De versterking van de parkcontour aan de Heuvelpoort en het weren van auto's op de Ferdinand Scribedreef brengen hen dicht bij elkaar, niet aan een wezenloos parkeerplein maar aan een knooppunt van parkpaden. Aan de voet van de trappen van het MSK stijgt een breder wordend, zacht hellend pad naar de ingang van het S.M.A.K. Het portaal schuilt niet achter de zuilen, zoals in het MSK, maar vat post voor de gevel, uitkijkend naar aankomende bezoekers. Ernaast, volop in de middagzon, ligt het terras van het S.M.A.K.-café, een afspreekplek voor museumbezoekers. De tram, die door het gras tussen de musea glijdt, stopt aan de voet ervan. Ook de fietsen worden daar gestald, onder het beeld van de Mastplanters dat we weghalen uit het zicht op het MSK-portico. De Mastplanters zijn zwervers: ooit waren ze Lampdragers voor het Lippensplein.

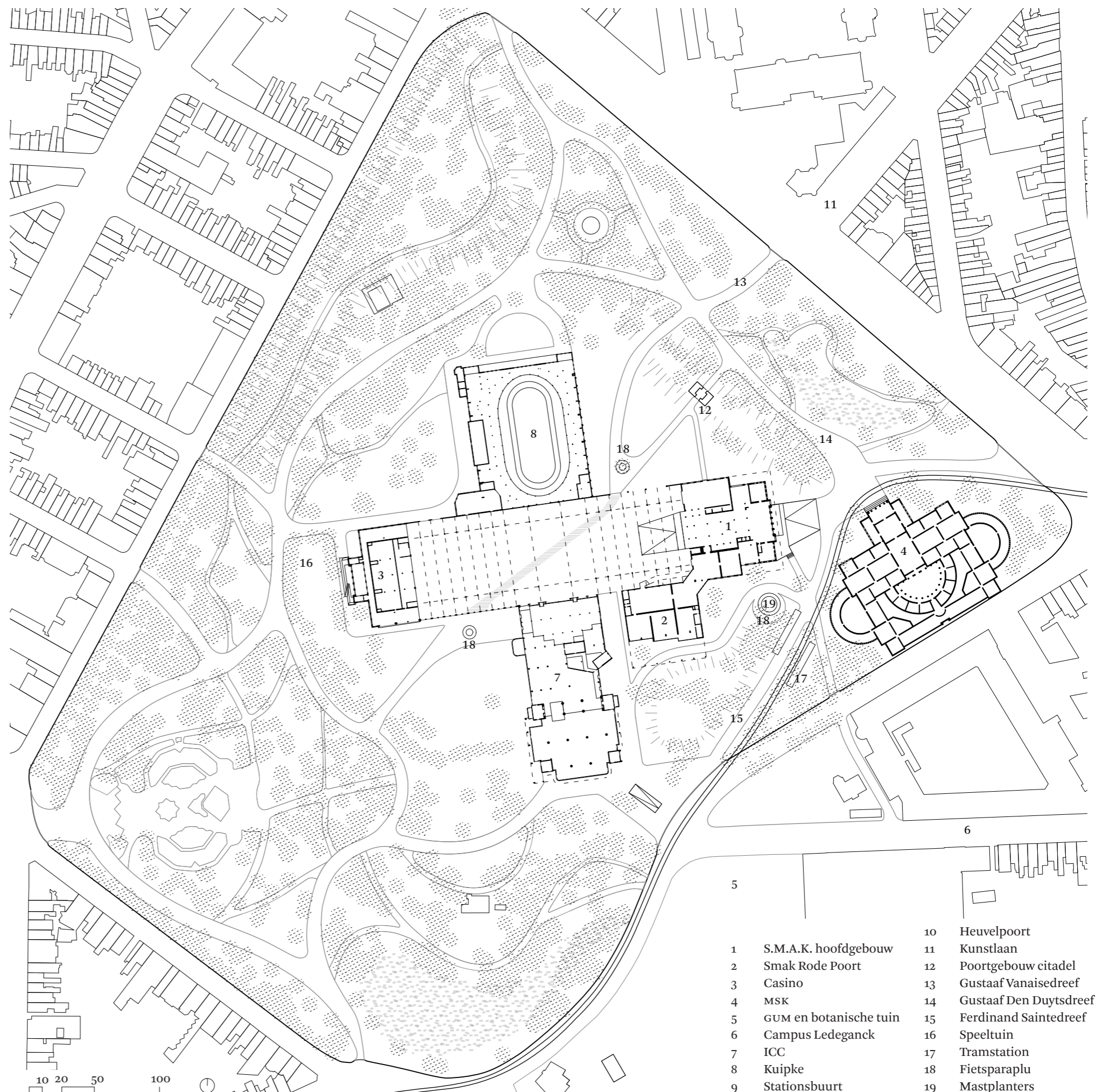
Aan de tramhalte komen nog meer paden samen. Eén daarvan loopt binnen de wal van de Citadel, richting ICC en botanische tuin. Het voert door de museumtuin, voor de ramen van de museumzalen langs. Aan de andere kant van het S.M.A.K., recht voor het MSK, loopt de Gustaaf Den Duytsdreef noordwaarts om de wal heen, voorbij het ingegraven poortgebouw naar de Gustaaf Vanaisedreef die vanaf de Kunstlaan aan komt zetten. Het pad door de poort en de verlengde Vanaisedreef komen samen aan de Floraliënhal. Ook hier kan je je fiets stallen, of schuin door de hal je weg verderzetten richting stationsbuurt.

Met dit padenstelsel zitten alle verbindingen goed en de oriëntatiepunten waar je ze nodig hebt. De schim van de Citadel-figuur doemt weer op. Onnodige paden verdwijnen.

Het adres van het S.M.A.K. in de hal lijkt op het andere: weerom een zacht klimmende helling en een vooruitgeschoven, uitnodigend portaal. De door het masterplan gevraagde antichambre is de ruime activiteitenruimte die het oude S.M.A.K. moest missen. Doorvloeiend tussen kolommen verbindt ze de twee ingangen.

Aan de overkant van de Floraliënhal zitten de antichambres niet centraal, maar zijdelings: een café en een foyer. Ze zijn even hoog als de zijbeuken van de Floraliënhal. Hun hoge ramen naar de hal en naar buiten halen het park binnen: dit is de zijde waar de wal van de Citadel geslecht is en het park wijds en licht aanvoelt. Langs de hoge binnengevels kan je doorlopen van de ene naar de andere kant: de twee hoge ruimtes zijn verbonden met elkaar en, halfweg, met een derde: de oude Casino-entreehal. Voor haar vijf deuren ligt de speeltuin. Binnen zijn openbare toiletten, picknicktafels waar een schoolklas terecht kan en drinkfontein, zodat je je dorst kan lessen als je niet naar het café wil.

*We gebruiken de nu gangbare namen, niet de historisch correcte.

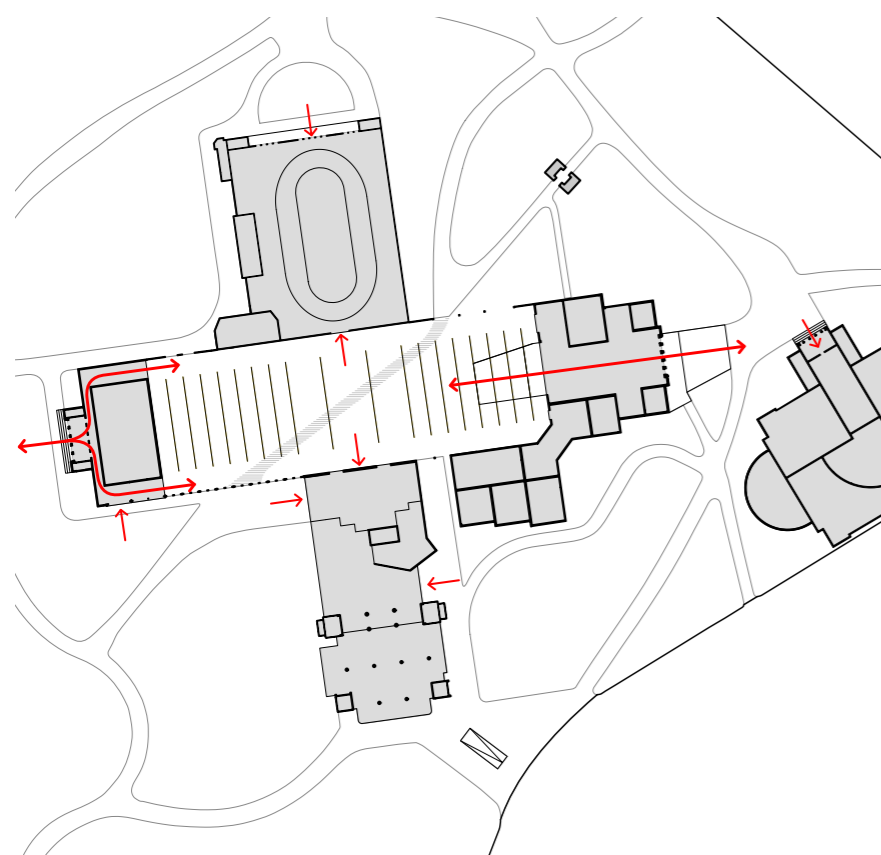

NIET DOEN WAT NIET HOEFT

Duurzaamheid en circulariteit raken de kern van het ontwerpproces. De op de bouwplaats aanwezige materialen vertegenwoordigen een kapitaal aan schaarser wordende grondstoffen en aan energie: de energie die nodig was om ze te ontginnen, te verwerken en ter plaatse te brengen, energie die je opnieuw moet spenderen als je de aanwezige materialen weigert. Slopen draagt bij aan de uitputting van grondstoffen en verhoogt de CO₂-emissie van het bouwen aanzienlijk. Je doet het niet zonder dwingende reden. De Stad Gent heeft daar in het recente verleden wijsheid in betoond: in de plaats van een nieuw stadskantoor zijn bestaande gebouwen vernieuwd en verbonden. Is er een dwingende reden om het S.M.A.K. te slopen?

Voor het deel Rode Poort, ook al zijn het stevige, inspirerende gebouwen met een lange staat van dienst, lijkt een motief voor sloop voorhanden: dan komt er meer park. Maar ernaast wordt een grote kelder met een nieuwe inrit gepland, naar oppervlak even groot als de Rode Poort. Winst aan onverhard oppervlak levert de sloop dus niet op. Voor die kelder moeten bomen gerooid worden en grote hoeveelheden beton aangewend. Is die kelder nodig?

De inrit en de kelder leiden naar een geplande, nog grotere kelder onder de Floraliënhal. Dan zou geen enkel voertuig het park nog in moeten en zou nooit een vrachtwagen in de Floraliënhal staan, zo luidt het. De logistiek voor evenementen zou vanuit de ondergrond gebeuren.

adressen en antichambres

Op het Sint-Pietersplein, ongeveer even groot als de Floraliënhal, worden de openluchtconcerten en kermis niet opgebouwd vanuit de ondergrond. De schaatsbaan in de Stadshal, midden in het verkeersvrije centrum van Gent, ook niet. Een occasionele vrachtwagen wordt gedoogd, niemand ziet er een aantasting van het verkeersvrije statuut in. Opbouwen van onderuit is omslachtig en tijdrovend. Er is zware infrastructuur voor nodig – meer grondstoffen, meer CO₂ – met openingen in de vloer die de flexibiliteit verminderen.

Ook kunsttransport vraagt geen grote verkeersstromen. Dagdagelijkse leveringen voor het café kunnen met de bakfiets, en de hal is groot genoeg om een vrachtwagen te laten stationeren zonder de doorgang te hinderen. Is scheiding van verkeer niet een overblijfsel van een modernistisch paradigma van lang voor de ecologische crisis?

Behalve logistiek zouden in de kelder de groendienst en het depot van het S.M.A.K. komen. Voor de groendienst alleen zou je geen inrit en kelder bouwen: het Kuipke bijvoorbeeld heeft marges genoeg. Het depot van het S.M.A.K. is een ander verhaal. De Rode Poort vandaag bewijst dat de collectie en de zorg ervoor bij het museum horen, niet ergens ver weg. Het depot is een belangrijk en grootschalig programmaonderdeel.

Een noodlottig domino-effect dreigt. Twee aantrekkelijke verdiepingen in de Rode Poort worden ingeruild voor één ondergrondse verdieping, zonder winst voor het park. Dat reduceert de beschikbare

logistiek

ruimte dusdanig dat het ambitieuze museum in nauwe schoentjes komt. Het depot moet onder de grond, het S.M.A.K. moet volgen en zo hard groeien, dat je het maar beter sloopt – om dan hetzelfde opnieuw te bouwen. Dit domino-effect haalt de duurzaamheidsambities van het museum van meet af aan onderuit.

Het kan anders. Onder het S.M.A.K. bouwen gaat niet, maar erboven bouwen wel. Samen met de bewaarde Rode Poort en de ruimte aan de Casino-kant ontstaat een enveloppe die groot genoeg is voor de ambities van het S.M.A.K., depot inbegrepen.

In het domino-scenario is de ondergrond het eerste wat gebouwd moet worden. Dat hiervoor geen akkoord en geen budget is, is dan levensbedreigend: de aan de nieuwbouw voorafgaande stap kreeg geen groen licht. Ongetwijfeld vragen de beslissers zich af of het niet zonder zo'n ingrijpende investering kan. En dat kan. Een uitgebreid S.M.A.K. met maximaal behoud kost niet meer dan een nieuwbouw, met minder beton en CO₂. Een bovengronds depot kost veel minder dan een ondergronds, met minder beton en CO₂. Het ecologisch kapitaal van de bestaande constructie rendeert.

Floraliënhal zonder kelder

PALIMPSEST

De geschiedenis schrapt en schrijft over een oudere tekst heen. Het park veroverde het bolwerk, de Citadel verdween onder de bouwdrift van de belle époque. De expo-gebouwen van 1913, half beaux-arts, half industrieel vormden een elegante verbintenis van burgerlijke representatie en technische prestatie. Lichtgewicht overspanningen van infrastructurele schaal vormden aan hun uiteinden hiërarchische symmetrieën en bevallige composities.

Dat geluk was van korte duur. Twee oorlogen later moest er wederopgebouwd worden. De nieuwe gebouwen aan de lange zijden van de hal, het ICC en het Kuipke, hadden geen uitstaans meer met hun voorgangers. Maar door die aan de korte zijden – het S.M.A.K. en het Casino – schemerden de structuren van de belle époque heen. Alleen de glans ontbrak. De burgerlijke representatie verstijfde, de industriële verwantschap werd verdrongen. Het S.M.A.K. was vervreemd van de hallen. Die band herstellen is de opgave.

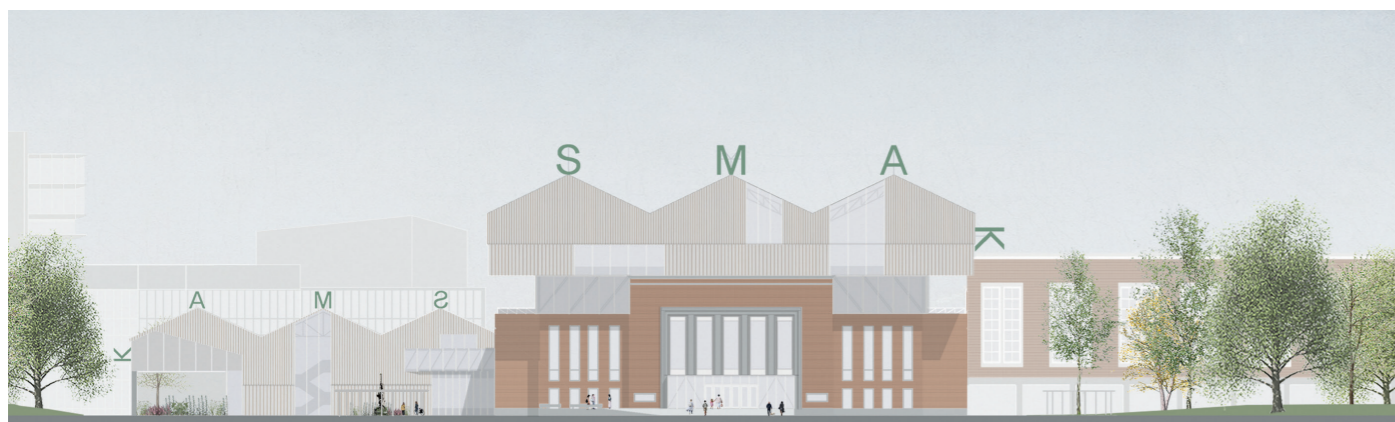
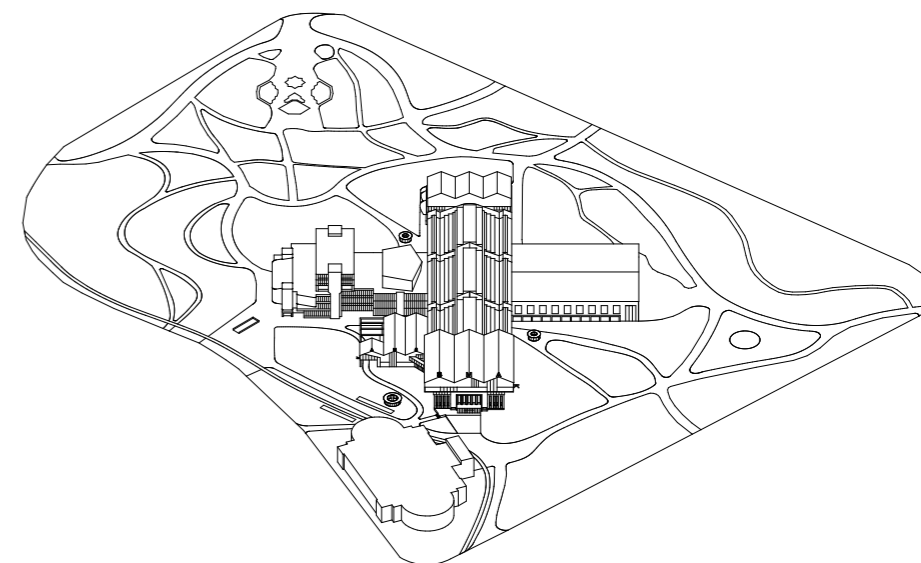
Ingeschreven in de hiërarchische structuur die het barse S.M.A.K. van de frivole expo-gebouwen erfde zit een drievoudig repetitief patroon. Dat tillen we boven het S.M.A.K. uit, zonder de volumetrische versnijdingen van het beaux-arts sjabloon. Als model geldt de eenvoudige driebeukige hal die we aan de Casino-kant en in de Rode Poort aantreffen. Dat verdrongen alter ego wordt de kroon op het S.M.A.K. Een beglaasde tussenverdieping, die de hoge liggers zichtbaar laat, bemiddelt tussen de

ingesneden en de uitgestrekte vorm. Drie driebeukige hallen, naast, bovenop en tegenover het S.M.A.K. vermenigvuldigen het museum.

Aan de meer bescheiden Casino-kant schrijven we over de bestaande hal heen een hogere hal. Binnen de losjes om de hal heen zittende representatieve architectuur verrijst een nieuwe structuur. Dezelfde hoge liggers als aan de overkant tillen de verdiepingen boven de gevels en bewaren enige afstand. Op de Casino-entree tenslotte verrijst een rank huisje: een bungalow naast de industriële hal.

De hallen worden bekleed met roestvrij stalen golfplaat, die waar nodig wordt weggesneden. In één zo'n uitsnijding komen machines in zicht. Openingen tussen de Rode Poort en de Floraliënhallen reveleren hun architecturale eenheid: dezelfde ijzeren bogen, dezelfde betonnen protheses. In de zijbeuk verbindt een luchtbrug de hoge en de lage hal. Retorisch ingezette industriële architectuur stuurt de stijve representatie bij.

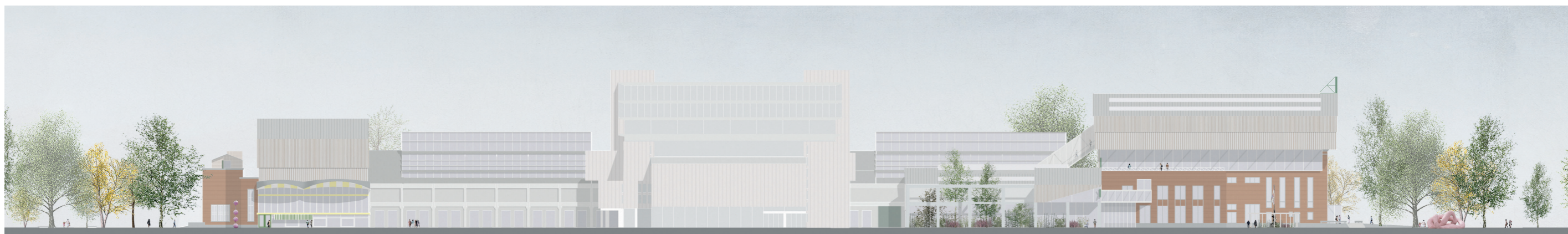
In de gevels aan weerszijden van de hal vallen representatie en industrie niet meer te onderscheiden: baksteen noch golfplaat daar, maar hout. Zijbeuken aan de ene, gelijke beuken aan de andere kant. De nieuwe zuidgevel van het Casino volgt de boogvormige knikjes van de bewaarde structuur. De hallen meten zichzelf een plint aan van kleinere golfjes. Aandacht voor wat er al stond creëert resonantie: architectuur als palimpsest.

S.M.A.K. aanzicht oost 1:1000

Casino aanzicht west 1:1000

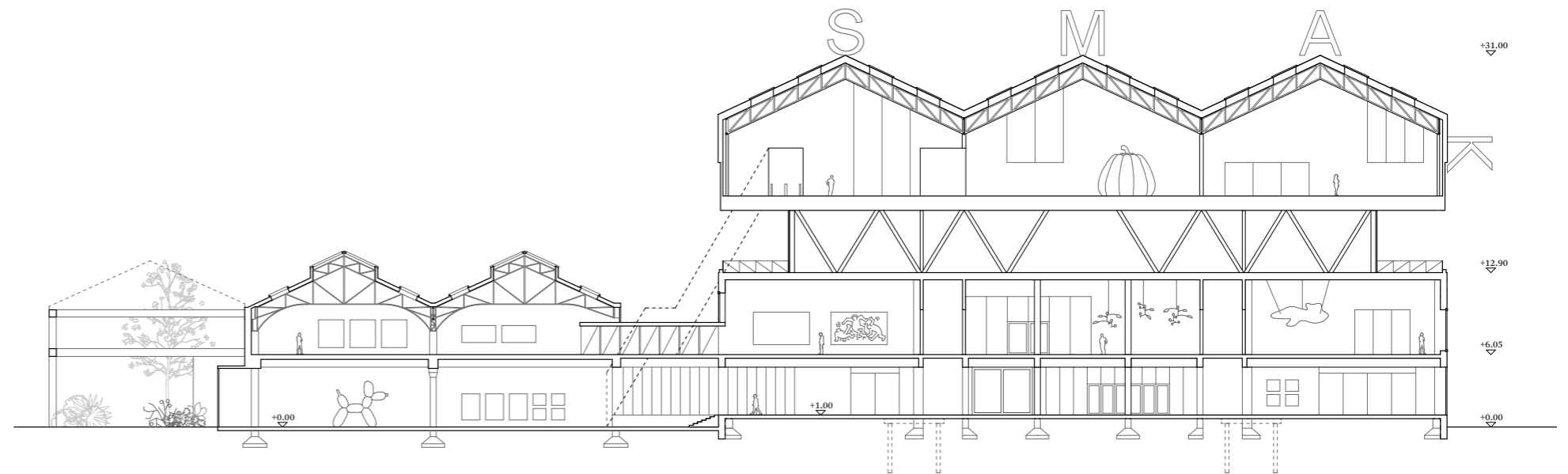
aanzicht zuid 1:1000

HET MUSEUM GENEZEN

Onze strategie pakt de tekortkomingen van het bestaande museum aan zonder de bestaande kwaliteiten en de geschiedenis ervan uit te wissen. Vijfentwintig jaar buitengewone hedendaagse kunstpraktijk tekenden deze ruimtes en lieten fysieke zowel als mentale sporen achter. Die herinneringslaag wegvegen zou indruisen tegen elk gevoel voor een 'gezond museum'. Wij geloven dat om het hedendaagse museum te genezen het bestaande lichaam behouden moet blijven en met zorg omringd. De waarde die het masterplan toekent aan de monumenten van het Citadelpark en hun geschiedenis moet ook de laatste vijfentwintig jaar, de S.M.A.K.-jaren omvatten. Ook zij maken deel uit van het palimpsest, de tekst met een open einde die sporen van voorbije levens en tijden bewaart en tegelijk open staat voor nieuwe verhalen. Een dusdanig gelaagde werkelijkheid biedt moeiteloos plaats aan oud en nieuw, plezier en arbeid, kunst en het hedendaagse leven.

Genezing komt van de nieuwe, robuuste structuur van staal en hout, steunend op nieuwe onafhankelijke puntfunderingen, die als een brug het bestaande museum overspant. Ze breidt niet alleen de museumoppervlakte uit, ze rationaliseert de opzet van het bestaande gebouw en creëert grotere hoogtes voor de zalen van de verdieping. Er komt ruimte vrij voor verbeterde klimaatbeheersing, met centraal op de tussenverdieping een groot technisch lokaal, en ook de warmteverliezen van de buitenschil worden aangepakt.

Aan de Casino-kant is de aanpak vergelijkbaar. Voor de Rode Poort is de remedie lichter: de verbindingen met het hoofdgebouw en de buitenschil worden verbeterd. Een eigen technisch lokaal vermijdt dat leidingtracés oeverloos lang en hinderlijk worden.

Rode Poort en S.M.A.K. - snede noord-zuid

zicht vanuit Ferdinand Scribedreef
kunst: Franz West

APART EN SAMEN

Het wedstrijdprogramma wil binnen het nieuwe S.M.A.K. zowel de collecties als de tijdelijke tentoonstellingen een eigen identiteit geven. Met de twee verdiepingen van de Rode Poort voorbehouden voor de collectie, terwijl het uitgebreide hoofdgebouw de tijdelijke tentoonstellingen kan ontvangen voldoen we aan die eis. Toch kan het wenselijk zijn deze grenzen te overschrijden. Nabijheid en overlapping maken dat mogelijk. We noemen onze strategie 'apart en samen'.

Cruciaal daarvoor is de royale activiteitenruimte op de begane grond die alle galerijen, voor vaste en voor tijdelijke presentaties, ontsluit. Ook het msk is dankzij de nieuwe parkaanleg nabij: een aansporing aan de twee instellingen en hun collecties om publiek het gesprek aan te gaan. Eens binnen strekt een doorlopende vloer zich uit van de parkkant tot de Floraliënhal. Je vindt er informatie, een winkel, een bibliotheek en andere voorzieningen. Er staan opdrachtwerken en enkele stukken uit de collectie, zodat het publiek nog vóór de kassa in contact komt met kunst.

Galerijen aan de zuidkant van de activiteitenruimte leiden diagonaal naar de heringerichte Rode Poort. Daar worden de collecties van het S.M.A.K. tentoongesteld. De kolommenstructuur laat galerijen in verschillende configuraties toe. Op de begane grond is er rechtstreeks zicht op de tuin en het omliggende park; ook naar de Floraliënhal zijn er openingen.

Het bestaande S.M.A.K.-gebouw is radicaal vereenvoudigd en verfijnd. De nieuwe centrale trap en liften van de activiteitenruimte geven toegang tot een piano nobile met reeksen van grote, zes meter hoge zalen, en een kunsthall helemaal boven, een uitgestrekte ruimte met bovenlicht, onderverdeeld of niet. Tussen beide verdiepingen in, beglaasd en beschaduwd door de uitkraging, zitten de kantoren. Het biedt de staf een uitkijkpost midden in het museum naar de wereld eromheen.

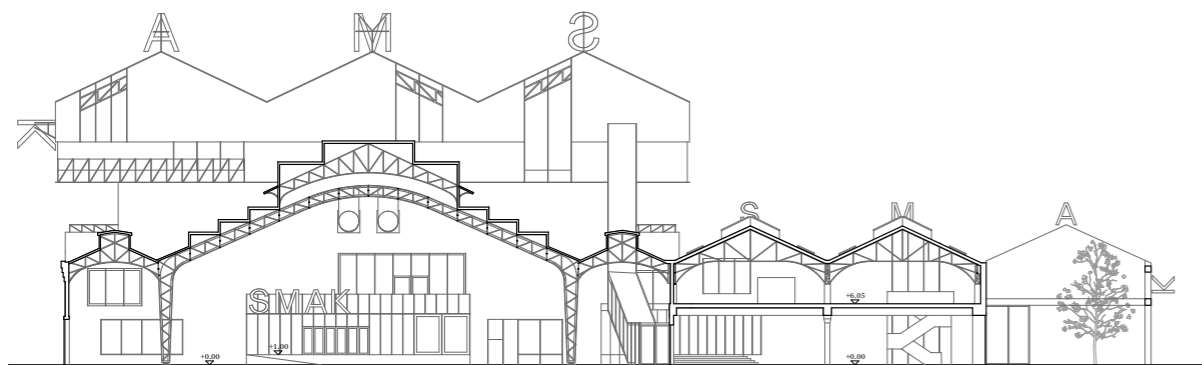
Strategisch geplaatste ramen en balkons openen de kunstruimtes naar de omliggende stad. Het hoofdgebouw en de Rode Poort zijn op de begane grond en op de eerste verdieping nauw met elkaar verbonden. Bovendien is er de luchtbrug met roltrap doorheen de Floraliënhal, een feestelijk gebaar dat het museum, de hal en de stad verenigt. De vele verbindingen maken de grenzen tussen vaste en tijdelijke opstellingen vloeibaar: ze kunnen verschuiven in de loop van de tijd.

Terwijl het nieuwe S.M.A.K. aan de kant van het stadscentrum zijn gedurfde acte de présence geeft, vormt het Casino het S.M.A.K.-depot en het werkhuis. Op de begane grond aan de Floraliënhal, naast de poort waarlangs kunstwerken worden binnengebracht, geven grote ramen uit op het productieatelier. Een grote lift brengt de kunstwerken van een tijdelijke naar hun meer definitieve opslagplaats helemaal boven.

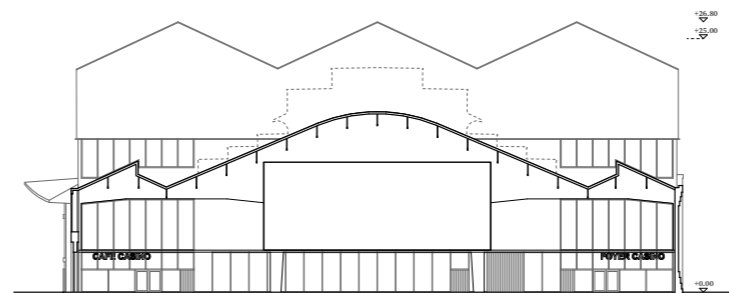
Ook hier is een tussenverdieping met uitzicht en terras voor de mensen die de zorg voor de collectie op zich nemen.

De technische en dienende kern van het gebouw wordt omwikkeld met hoge, feestelijke aangetroffen ruimtes van samenkomst. Alle leiden ze de bezoekers naar het publieke programma op de verdieping: de filmzalen van het Huis van de Cinema. Ook deze positie beantwoordt aan de strategie van 'samen en apart': het Huis van de Cinema kan samenwerken met het S.M.A.K., of op eigen houtje opereren zonder de museumwerking te hinderen.

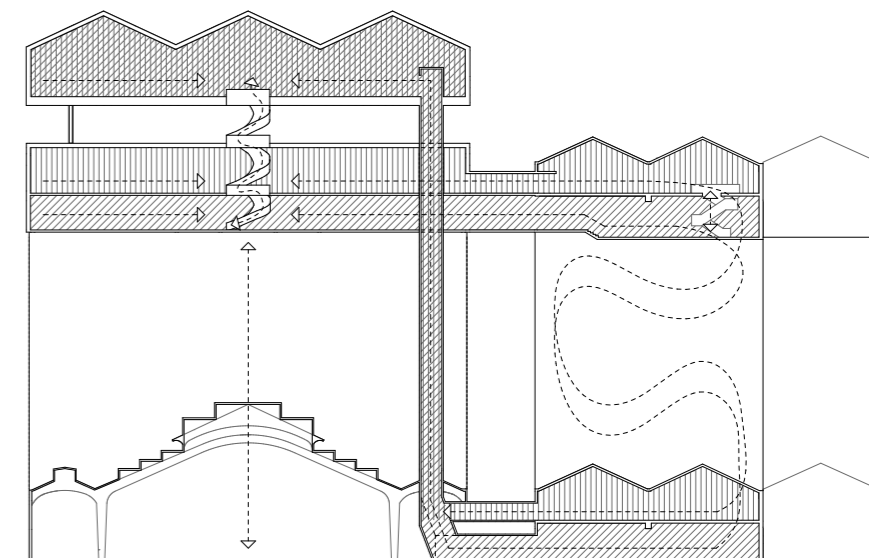
Want het Casino hoort bij het S.M.A.K. De entreehal is een uitdagende locatie voor opdrachtwerken - een Turbinehal in het klein - die parkbezoekers verleidt en via het café of het foyer door de Floraliënhal naar het museum brengt. Het grote scherm op de gevel aan de hal is een tweede gecureerde ruimte, gedeeld door het S.M.A.K. en het Huis van de Cinema: om beurten het verlengstuk van een tijdelijke tentoonstelling of het projectiescherm voor een filmvertoning op warme zomeravonden.

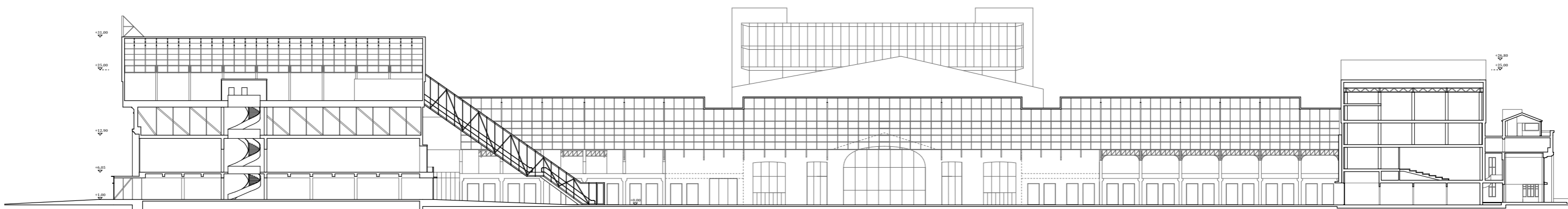
snede door Floraliënhal en Rode Poort met
zicht op het S.M.A.K. 1:750

snede door Floraliënhal met zicht op het
CASINO 1:750

schema: circulatieroutes door het nieuwe museum

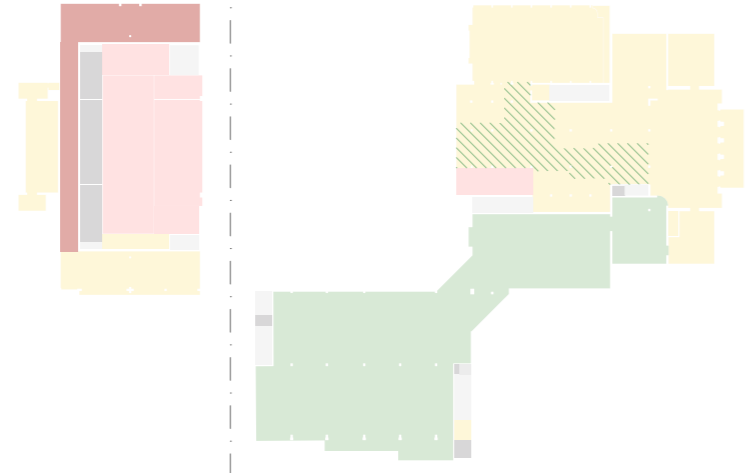

snede oost - west 1:750

CASINO

S.M.A.K.

- publieke/expo flexibel
- publieke ruimtes
- museale ruimte/ expo
- huis van de cinema
- productie
- technisch

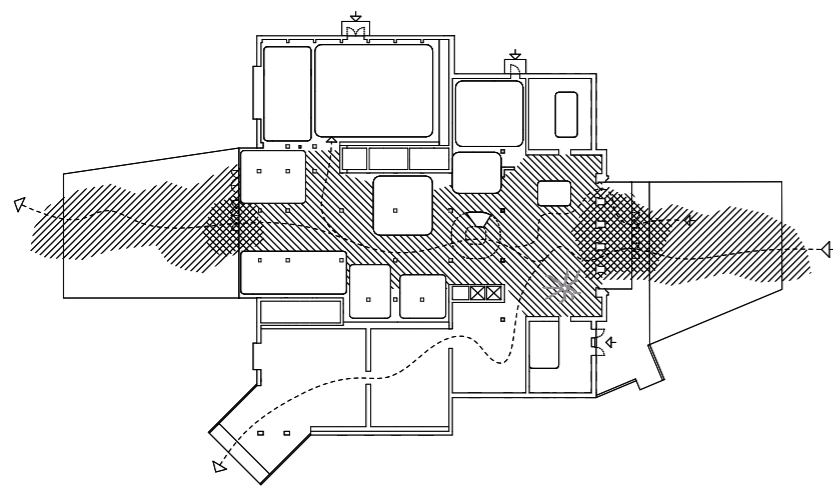
CASINO

1 entreehal, publieke toiletten 165m ²	8 productieatelier 221m ²
2 verbinding 160m ²	9 verfruimte+stock 50m ²
3 parkcafe 220m ²	10 laden/lossen 50m ²
4 berging 40m ²	11 afval 20m ²
5 foyer cinema 232m ²	12 technisch lokaal 45m ²
6 sluisopslag I 353m ²	13 technisch lokaal 70m ²
7 stock pa 53m ²	14 technisch lokaal 45m ²

S.M.A.K.

1 ingang, infopunt, ticketing 418m ²	8 polyvalente activiteiten/audit. 265m ²
2 bookshop S.M.A.K. 180m ²	9 controle in-uit 106m ²
3 S.M.A.K. cafe 92m ² (berging -1)	10 sanitair publiek 12m ²
4 vestiaire/locker+wc's 105m ²	11 expo publiek/ flexibel 400m ²
5 bibliotheek 103m ²	12 expo S.M.A.K. 2.027m ²
6 leeszaal 80m ²	13 sanitair publiek 14m ² / berging 13m ²
7 lounge vrienden S.M.A.K. 200m ²	14 technisch lokaal 8m ²

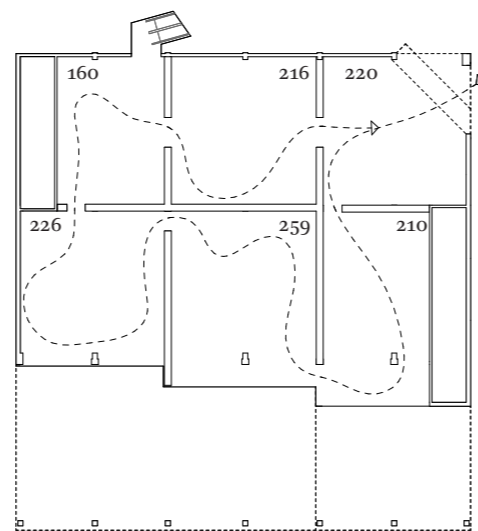
De activiteitenruimte verbindt het adres aan de Ferdinand Scribedreef met dat in de Floraliënhal. Een omhoogschroevende trap met daarnaast de liften trekt de aandacht. Het lijkt een bazaar. Op een doorlopende vloer staan getimmerde kamers, als grote meubelstukken. Ze kunnen makkelijk uit elkaar gehaald worden en iets anders worden. Als een tentoonstelling opgebouwd wordt kan je zelfs een vrachtwagen zien staan. Verder staan er opdrachtwerken en enkele stukken uit de collectie, zodat je nog vóór de kassa in contact komt met kunst. Links kijk je al diagonaal de galerijen in, richting Rode Poort: de vaste collectie! Die typische afgeronde open hoek herken je nog van vroeger. Maar toen leek het gebouw stijver, en het had met de Floraliënhal niet veel op.

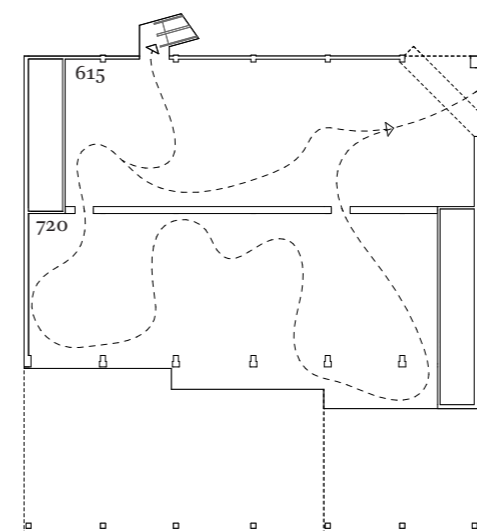
schema: activiteitenruimte begane grond en programmaverdeling
beeld rechts boven: zicht vanaf de ingang door de openbare begane grondruimte hoogte van 4 meter. *kunst:* Sven 't Jolle, Tony Cokes
beeld rechts onder: zicht vanuit de Floraliënhal naar het S.M.A.K.
kunst: panamarenko

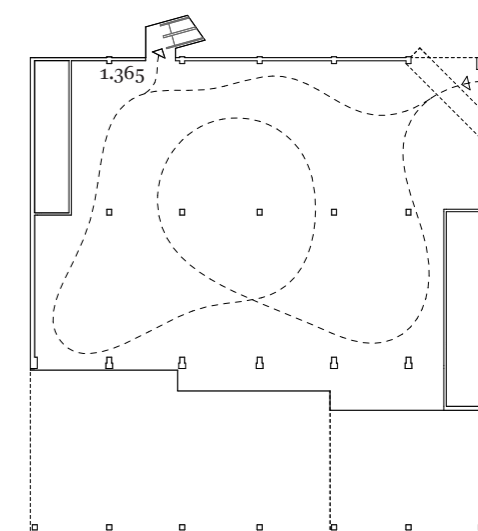
Een paar decennia geleden werd in de Rode Poort een betonnen tussenvloer gebouwd. Daarvoor werden onder de bijgeknipte ijzeren kolommen van de belle époque kloeke betonnen kolommen gezet. Door die ingreep kreeg de Rode Poort twee schitterende as found galerijen, uiterst ontvankelijk voor hedendaagse kunst. Ze kunnen naargelang het curatorieel concept meer of minder opgedeeld of vrijgelaten worden. Delen van de wand ruimen baan voor het uitzicht over een tussen gebouwresten opschietende tuin en de dichtbegroeide parkwal erachter. Nieuwsgierige wandelaars kijken binnen. vrije hoogte: 5 m, tussenafstand kolommen 15 x 15 m.

Rode Poort niveau 00 - tentoonstellingsopzet 01

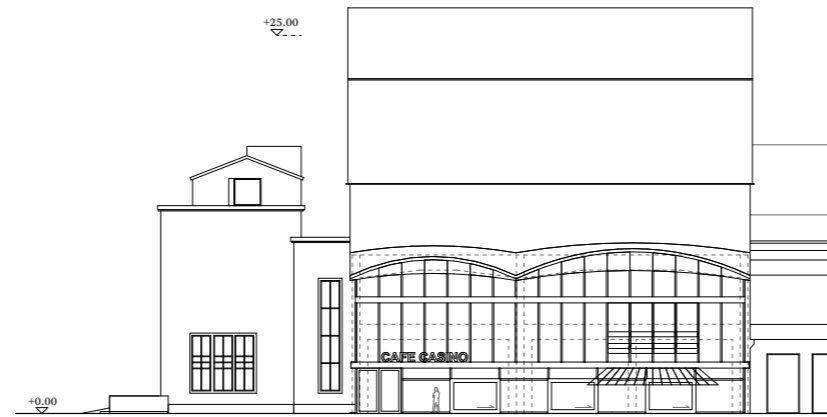
Rode Poort niveau 00 - tentoonstellingsopzet 02

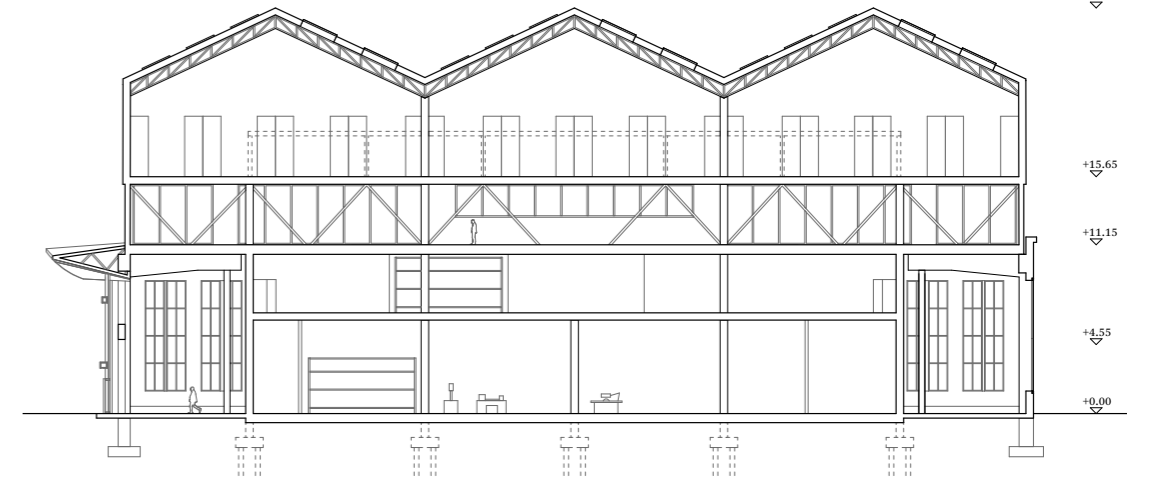
Rode Poort niveau 00 - tentoonstellingsopzet 03

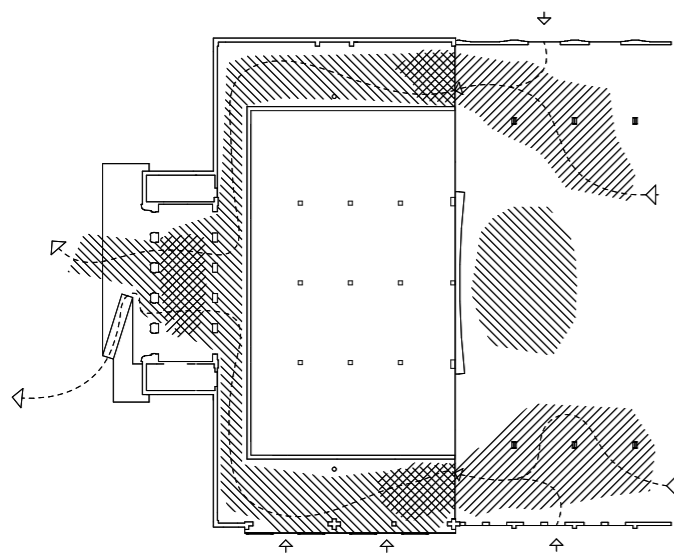
Café Casino ligt aan de zonnekant bij de speeltuin om de hoek. Je kan er napraten na de film die je in de zalen of in de Floraliënhal zag en genieten van het park. Alles is met elkaar verbonden. Op de oude gebouwen verrijst een bovenwereld: een industriële hal met een bungalow ernaast.

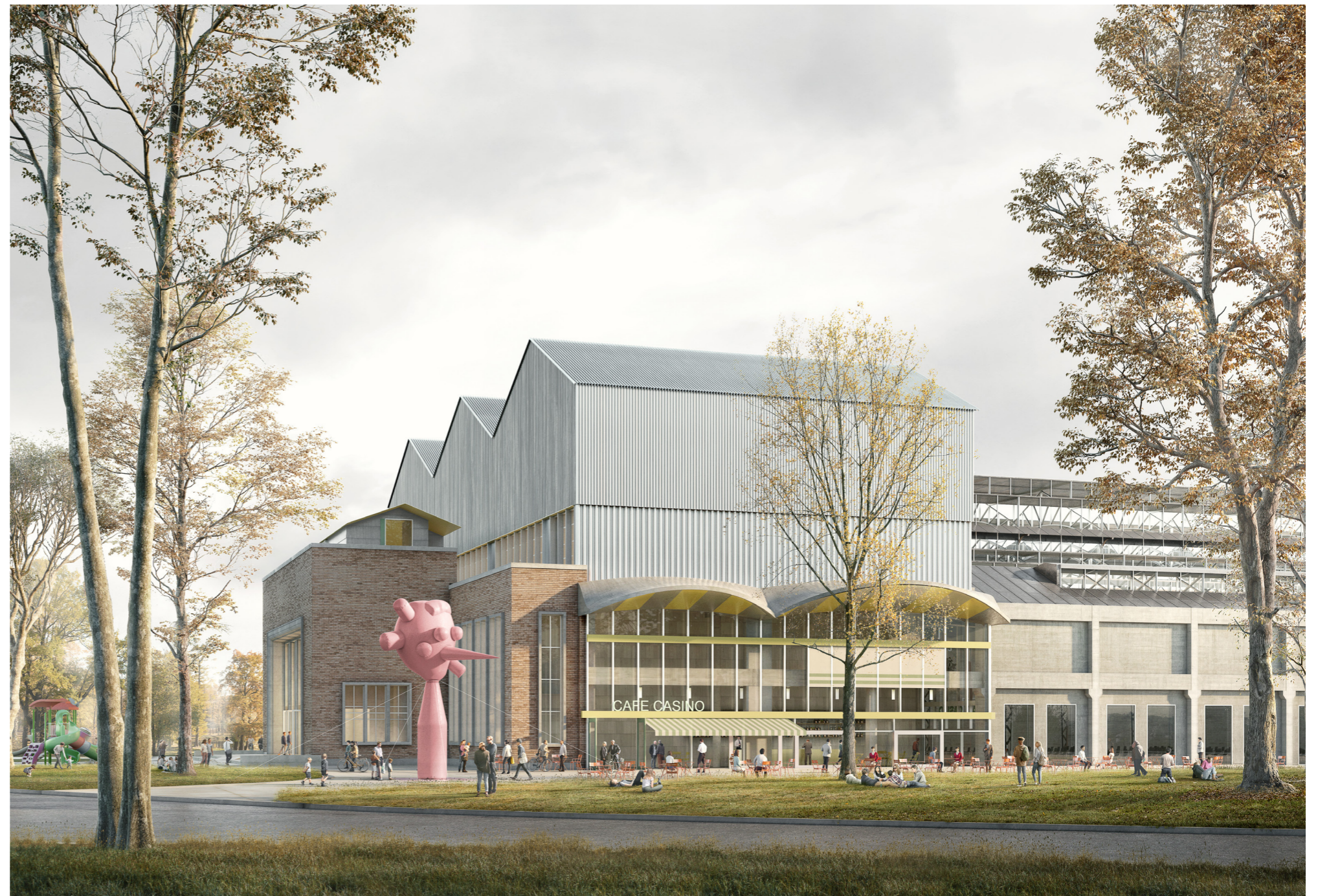
Casino - aanzicht zuid 1:500

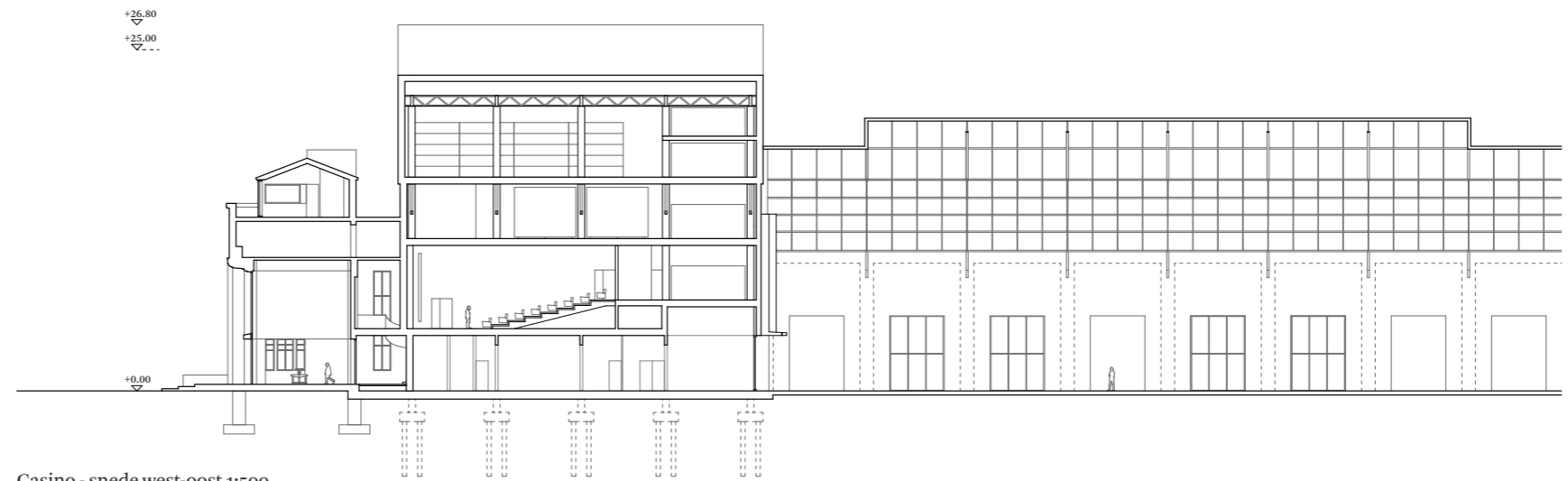
Casino - snede noord-zuid 1:500

schema: dienende kern omwikkeld met publieke interieurs
beeld rechts: zicht vanuit het park naar het casinocafé.
kunst p.10: Paul McCarthy *kunst p.09:* Dirk Zoete

De oude Casino-entreehal aan de speeltuin heeft zijbeuken met toiletten en drinkfonteinen. Je kan er je boterhammen eten en, als je dat wil, een drankje halen in het café. Met zijn tegelvloer, tweemaal vijf deuren, hoog glas en lage ramen in tweede orde is het een memorabele ruimte. Telkens andere kunstenaars maken op uitnodiging nieuw werk, speciaal voor deze ruimte. Net als in de Turbinehal van de Tate zie je hier bijzondere kunst zonder museumticket. Misschien ging je naar de bioscoop, of naar het café, of misschien dwaalde je door het park met als einddoel het S.M.A.K. Je overdenkt wat je zag terwijl je de Floraliënhal doorkruist.

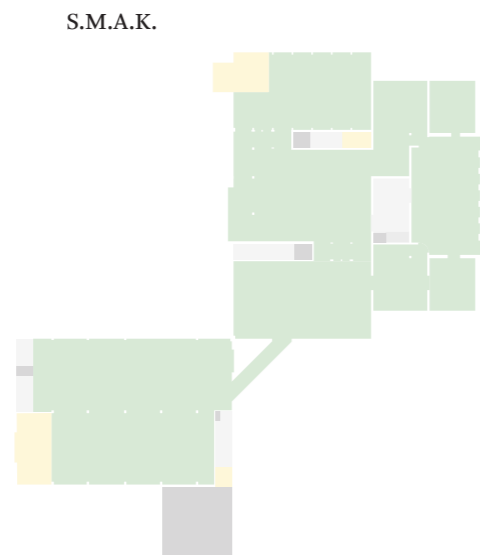
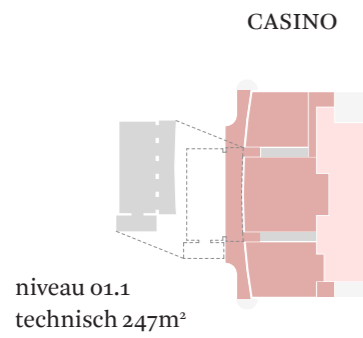
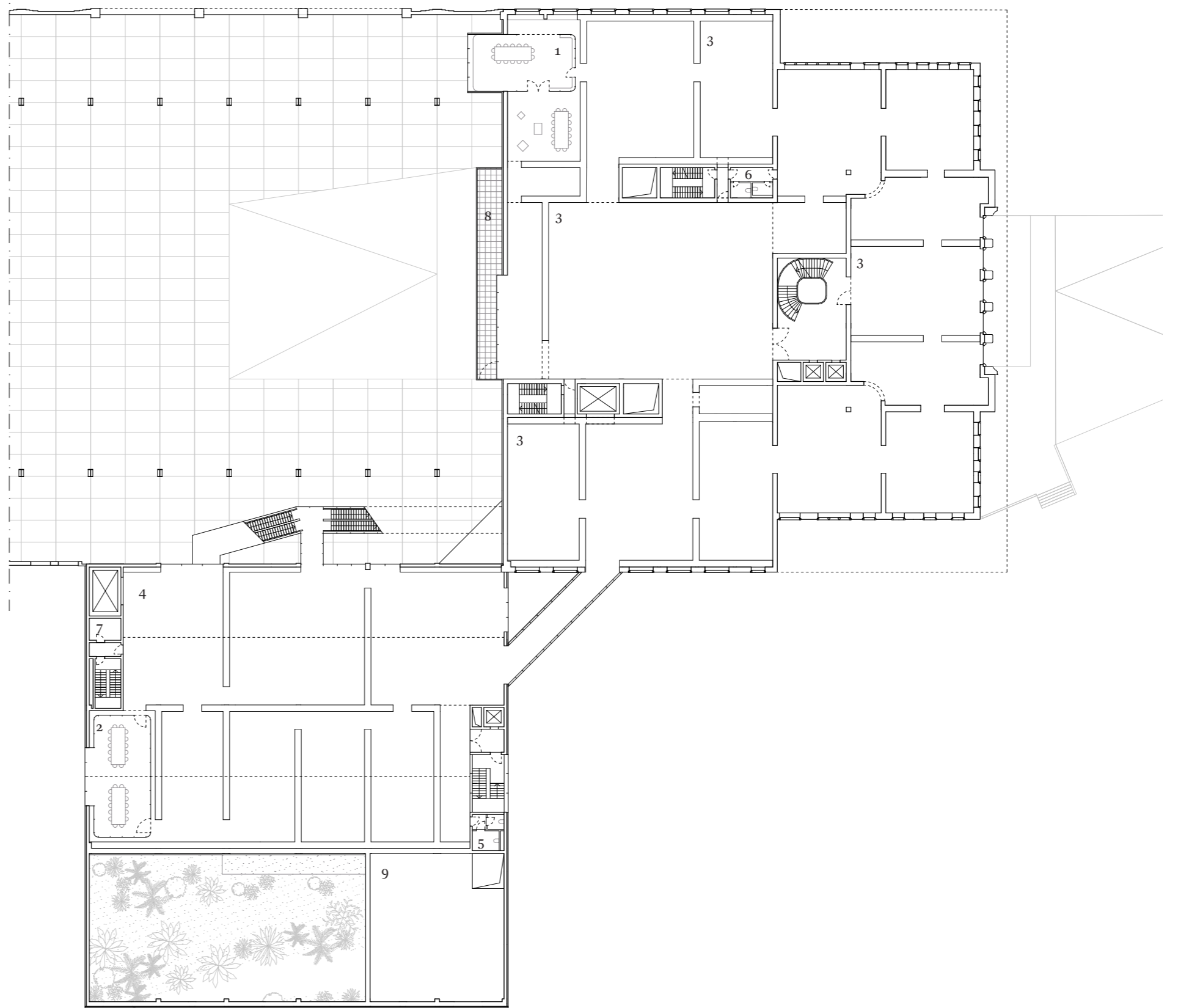
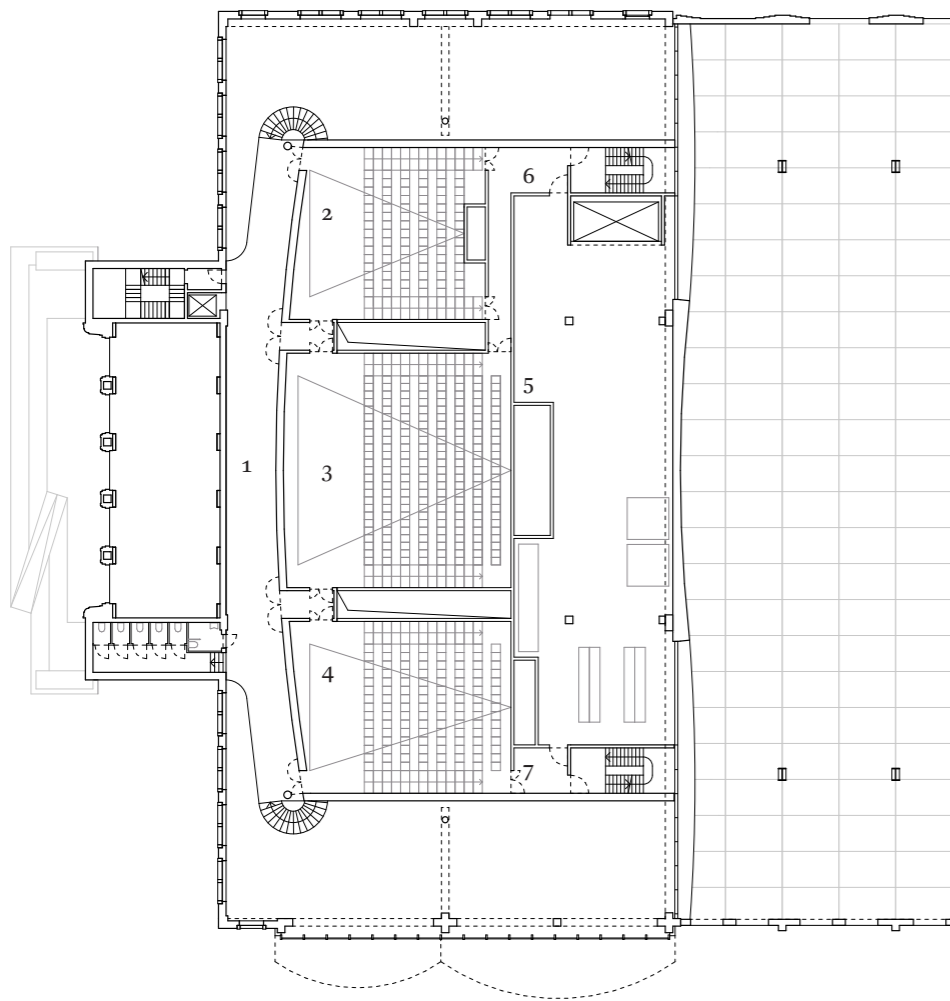
Casino - snede west-oost 1:500

beeld boven: zicht door de casino entreehal op de begane grond
 kunst: Ibrahim Mahama
 beeld rechts: filmfest in de Floraliënhal
 vertoning: Christian Marclay, The Clock (24 uur durende film)

plan 01

- publieke ruimtes
- museale ruimtes/expo
- huis van de cinema
- productie
- technisch

CASINO

- 1 verbinding 150m²
- 2 cinema 80p 140m²
- 3 cinema 200p 255m²
- 4 cinema 120p 169m²

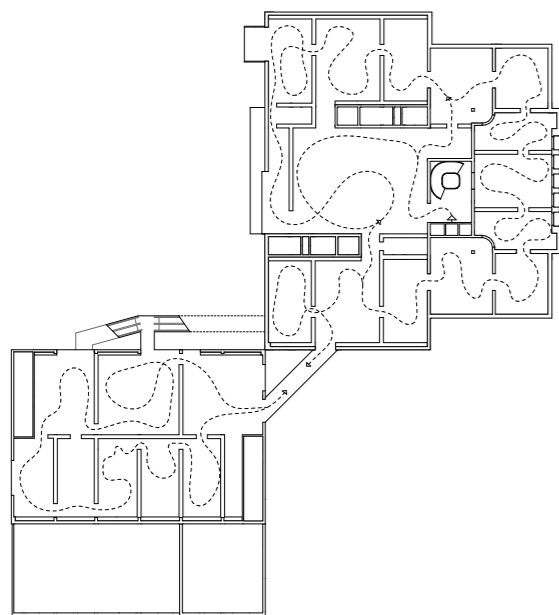
- 5 sluisopslag II 310m²
- 6 evacuatie 31m²
- 7 evacuatie 14m²

S.M.A.K.

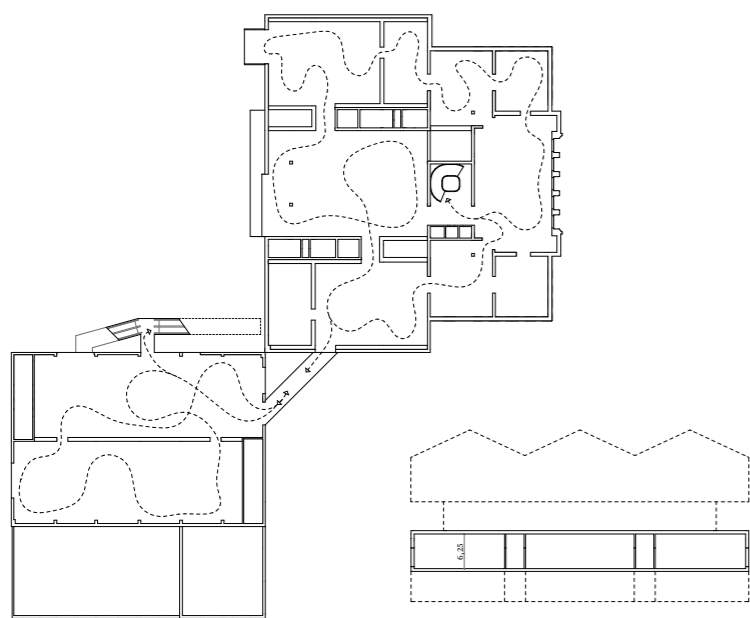
- 1 educatie ruimte 98m²
- 2 educatie ruimte 110m²
- 3 expo S.M.A.K. 2.420m²
- 4 expo Rode Poort 1.178m²

- 5 sanitair publiek 13m²
- 6 sanitair publiek 15m²
- 7 technisch lokaal 23m²
- 8 terras 54m²
- 9 technisch lokaal 229m²

De eerste verdieping van het S.M.A.K. hoofdgebouw heeft galerijen van wisselende grootte. Ze zijn hoger dan je ze herinnert van vroeger. Bovenlicht is er niet, maar een zicht naar buiten – naar het park of naar de Floraliënhal - is nooit ver weg. Als je de brug neemt naar de Rode Poort, kom je in een heel ander soort galerij terecht. Bovenlicht dat de oude frêle spanten en de kunstwerken eronder aanlicht zet de toon: de Floraliënhal kan niet veraf zijn. De mate van opdeling hangt weerom af van het curatorieel concept: de ruimtes kunnen aangepast worden aan de stukken uit de collectie die er zullen komen. Als je opzij de galerij verlaat, sta je plots in de zijbeuk van de Floraliënhal, waar een roltrap je naar de hooggelegen kunsthall brengt.

S.M.A.K. niveau 01
tentoonstellingsopzet 02

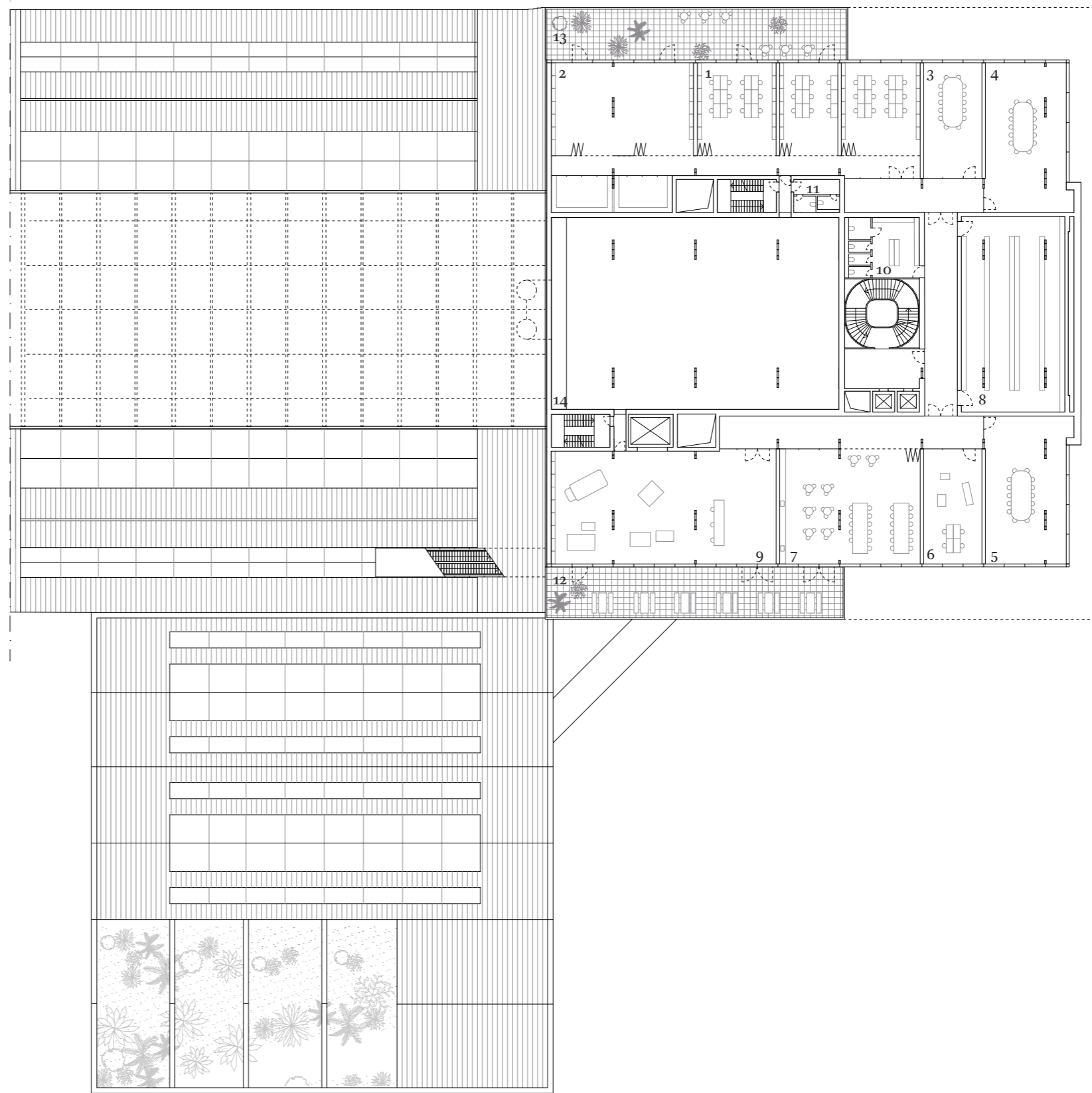
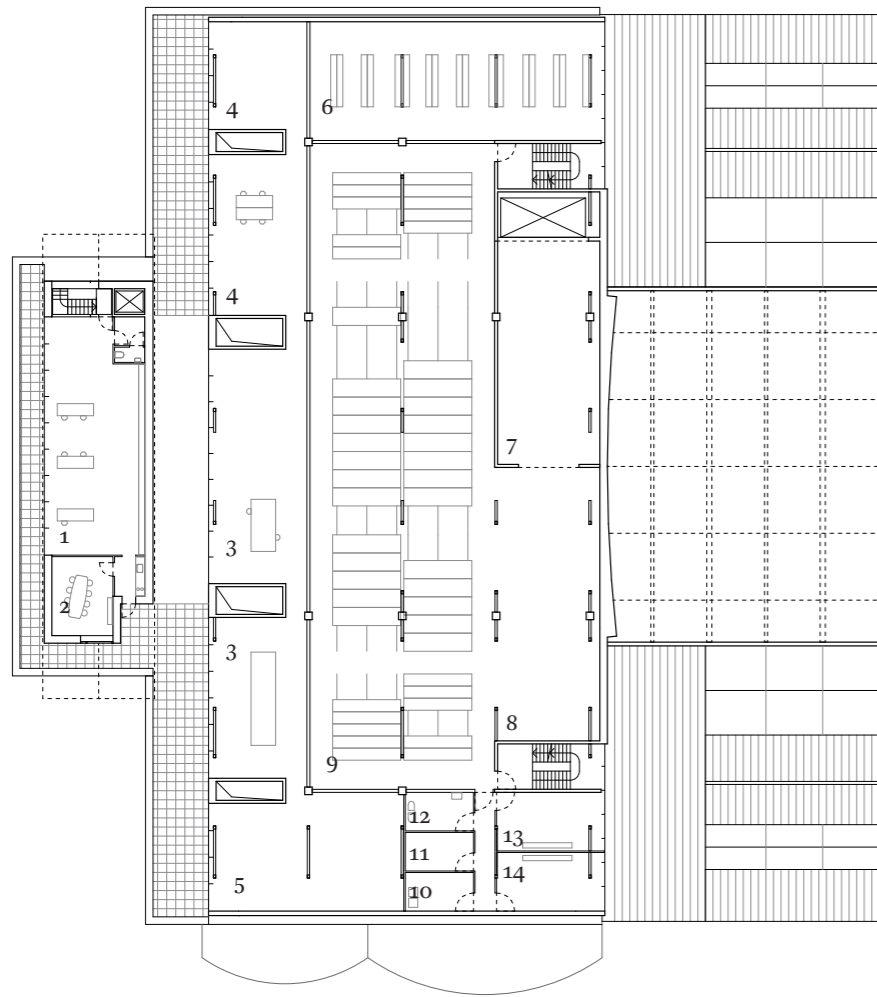
S.M.A.K. niveau 01
tentoonstellingsopzet 01

de nieuwe piano nobile
schematische doorsnede

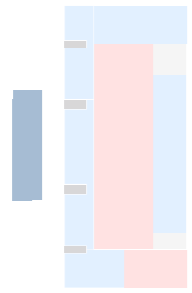

beeld boven: piano nobile S.M.A.K, vrije hoogte hoofdgebouw: 6 m
beeld onder: piano nobile Rode Poort, vrije hoogte: minstens 4 m

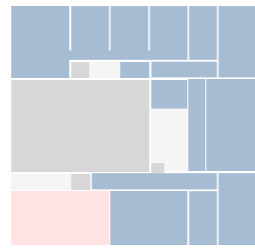
kunst: Marthe Wéry, Christo, Ann Veronica Jansen, Tomas Rajlich, Han Schuil
kunst: Donald Judd, Anne & Patrick Poirier, Andre Bogaert, Amédée Cortier

CASINO

S.M.A.K.

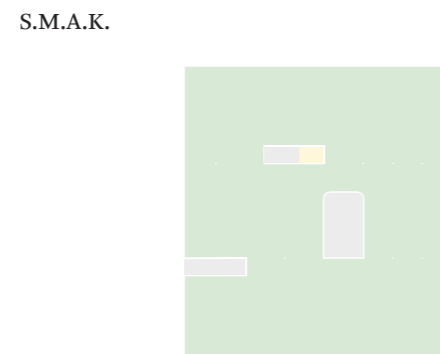
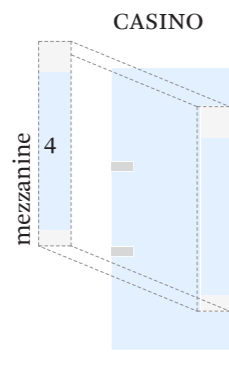
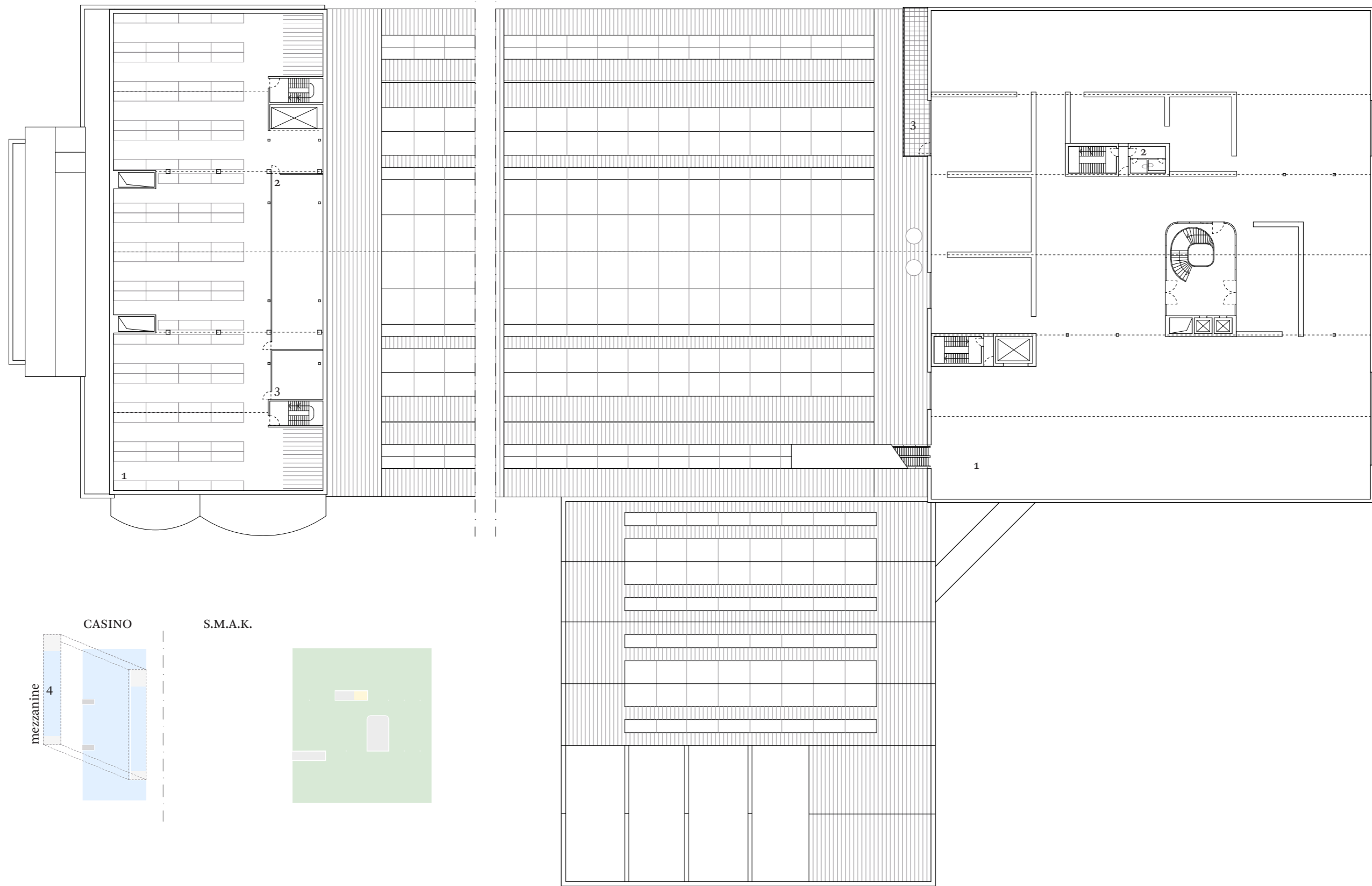
- productie
- kantoren
- depot
- technisch

CASINO

1	kantoor cinema 96m ²	8	tijdelijk depot 122m ²
2	vergaderen 23m ²	9	entrepot 521m ²
3	restaurant atelier 165m ²	10	was 11m ²
4	onderzoekscentrum 110m ²	11	poets 11m ²
5	fotostudio 95m ²	12	wc 11m ²
6	archief 162m ²	13	kleedk. 27m ²
7	controle in-uit 100m ²	14	kleedk. 27m ²

S.M.A.K.

1	hoofdkwartier kantoren	8	berging 200m ²
2	kant. flex./kunstenaarsr. 180m ²	9	productie/logistiek 250m ²
3	vergaderen/ toezicht 65m ²	10	sanitair/ kleedk. personeel 45m ²
4	vergaderen 120m ²	11	sanitair/schoonmak 15m ²
5	vergaderen 120m ²	12	terras 150m ²
6	kunstenaarsruimte 65m ²	13	terras 150m ²
7	personeels/ lunch 160m ²	14	technisch lokaal 547m ²

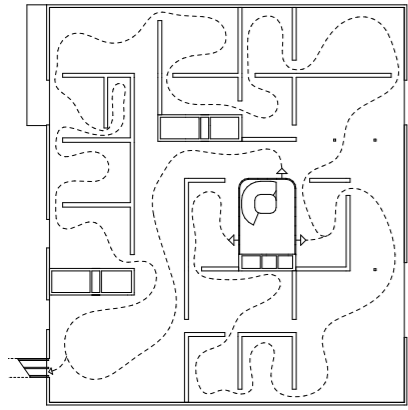

- publieke ruimtes
- museale ruimtes/expo
- depot
- technisch

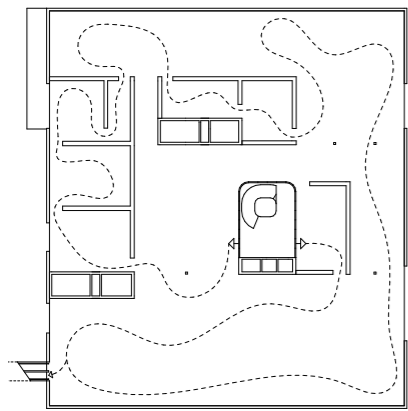
- CASINO
- 1 depot 2D/3D 1.360m²
 - 2 papier depot 140m²
 - 3 video depot 39m²
 - 4 depot 2D/3D mezzanine 224m²

- S.M.A.K.
- 1 expo 3.019 m²
 - 2 sanitair publiek 15m²
 - 3 terras 55m²

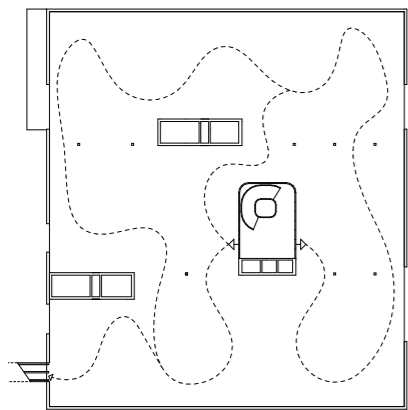
De grootste galerijen bevinden zich in de hoog boven het hoofdgebouw gelegen kunsthall. Met hoogtes van 5 m tot in de nok 9 m raken de liftkernen het dak niet, verdeelwanden zo die er al zijn ook niet. De houten spanten gaan ononderbroken door. Plots stoot je op een onverwacht uitzicht over park en stad.

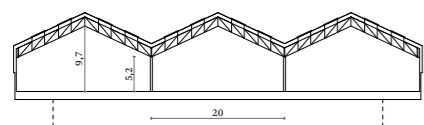
S.M.A.K. niveau 03 - tentoonstellingsopzet 03

S.M.A.K. niveau 03 - tentoonstellingsopzet 02

S.M.A.K. niveau 03 - tentoonstellingsopzet 01

schematische doorsnede over kunsthall op hoogste verdieping
drie verbonden traveeën van 20 m breed en 9m hoog
oppervlakte expo: 3.020m²

beeld boven kunst: Franz Erhard Walther
beeld onder kunst: Ibrahim Mahama

DUURZAAMHEID: NAAR EEN LAGERE CO2-VOETAFDruk

Duurzaam bouwen is flexibel bouwen. Met een museum waar tijdelijke tentoonstellingen en vaste collecties in hetzelfde gebouw zijn ondergebracht, zijn vele opstellingen denkbaar en horen nieuwe visies van toekomstige generaties curatoren tot de mogelijkheden. Ook het Huis van de Cinema krijgt een casco dat zich leent tot ander gebruik.

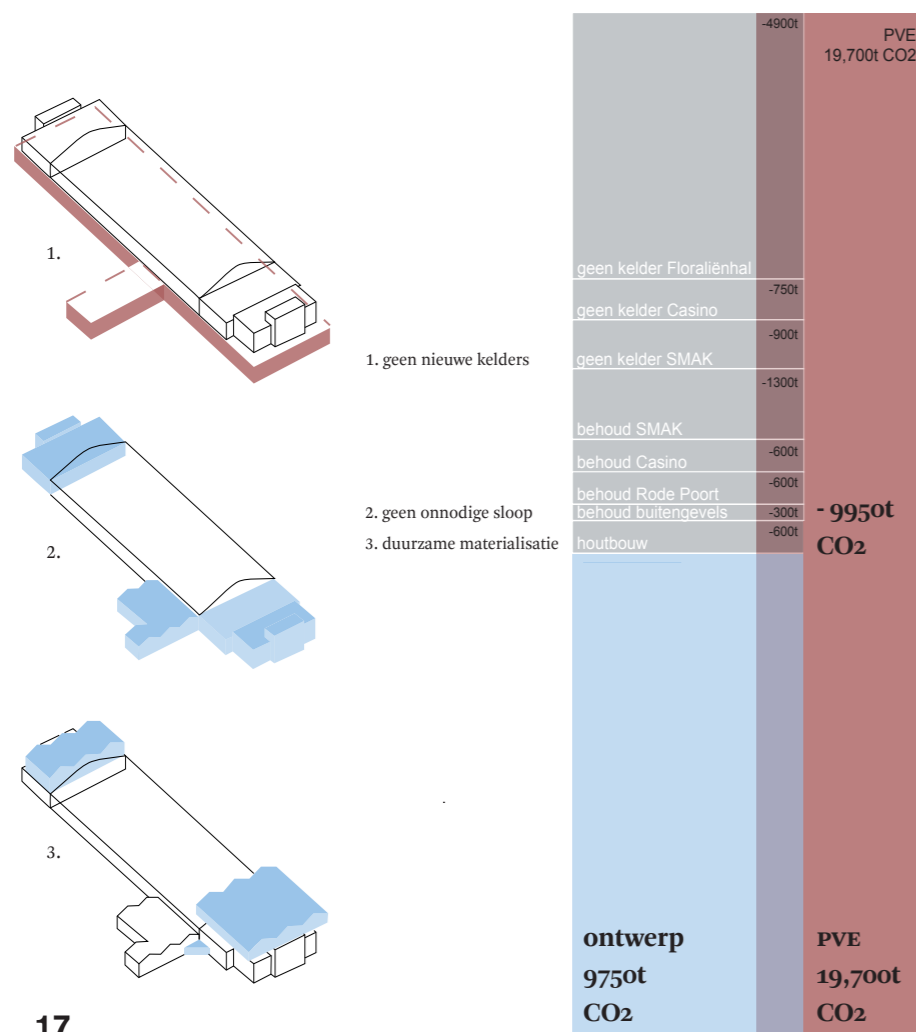
Het watervaldiagram laat zien hoe ons ontwerp de CO₂-voetafdruk verlaagt vergeleken met het voorstel waarop het PvE zich baseert. Afzien van nieuwe kelders, bestaande structuren hergebruiken, bewaren van de bestaande bouwschil en het gebruik van koolstofarme materialen voor de nieuwe structuren maken een doorslaggevend verschil.

DUURZAAMHEID: STRUCTUREEL CONCEPT

We houden de koolstofvoetafdruk laag door zo veel mogelijk gebruik te maken van de bestaande structuur en door afbraak tot het minimum te beperken. Voor de nieuwe structuren zetten we in op lichte, koolstofarme materialen en maximale efficiëntie.

S.M.A.K.

In het hoofdgebouw bewaren we de volledige bestaande structuur tot aan de onderzijde van het bestaande dak, maar daarboven creëren we twee nieuwe bouwlagen met een nieuwe staal-en-hout structuur. Op de onderste van die twee bouwlagen bevinden zich verdiepingshoge stalen vakwerkliggers die de centrale museumzalen overspannen en uitkragen naar de randen.

Ze dragen op hun beurt een lichte dakstructuur van houten vakwerkliggers, bestaande uit korte elementen van hoogwaardig hout ofwel gelijmd hout (glulam) met kleine sectie.

De verdiepingshoge liggers rusten op stalen kolommen in de bestaande vides. Deze steunen op mini-paalfunderingen, die zo gepositioneerd worden dat de impact op de bestaande funderingen en bovenbouw zo gering mogelijk is. De nieuwe stalen tafelstructuur is in deze toepassing uiterst efficiënt, omdat ze voor de grote vloeroverspanningen boven de bestaande museumzalen toelaat lichtere vloerelementen te gebruiken dan anders. Secundaire stalen balken tussen de liggers dragen vloerelementen in CLT die slechts ongeveer 3 meter moeten overspannen. Indien akoestisch of thermisch vereist kan bijkomende massa worden aangebracht in vloerholtes. De nieuwe trap- en liftkernen, eveneens in bestaande vides, zorgen voor de zijdelingse stabiliteit.

De buitenwanden in metselwerk blijven bewaard, ook deze aan de ingang tegenover het MSK, veel van het bestaande metselwerk binnenin, en tenslotte de bestaande kelders. De huidige trap- en liftkernen worden vervangen door lichte vloeren in staal en hout, dragend op bestaande muren. Het is zelfs denkbaar dat op die plaatsen de stalen tafelstructuur op bestaande muren rust, maar vooralsnog gaan we ervan uit dat dit niet kan.

De voorgestelde bouwwijze leent zich goed tot off-site prefabricage en kan vrij eenvoudig worden aangebracht, zodat de on-site bouwtijd ingekort wordt en de impact op het park en de omgeving tot een minimum beperkt wordt. Ook voor loop- en luchtbruggen beperken we het materiaalverbruik: hoge, zichtbaar blijvende vakwerkliggers genieten de voorkeur boven zware stalen balken.

CASINO

Voor het Casino is de aanpak gelijkaardig. Het entreegebouw en de helft van de zijdelingse traveeën blijven bewaard, maar daartussen komt een nieuwe structuur. Een gelijkaardig systeem van verdiepingshoge vakwerkliggers overbrugt de bioscopen en kraagt uit over de bestaande gevels. Ook hier krijgt de bovenverdieping een lichte dakstructuur van houten vakwerkliggers. Voor de bioscopen is een box-in-box opbouw aangewezen, om trillingen en lawaaioverdracht te beperken. Als bijkomende akoestische massa nodig blijkt kan hiervoor ballast gebruikt worden, zonder dat er noemenswaardige hoeveelheden beton nodig zijn.

DUURZAAMHEID: BOUWFYSICA EN INSTALLATIES

De uitbreiding en reorganisatie van het museumcomplex creëert kansen om klimaat-eisen te variëren per plandeel. We gaan voor energiebesparing en passieve ontwerpprincipes, de opwekking van hernieuwbare energie, installaties die aan huidige standaarden voldoen en flexibel in gebruik zijn.

S.M.A.K. EN RODE POORT

Het hoofdgebouw van het S.M.A.K. en de Rode Poort krijgen elk hun eigen centraal HVAC-systeem met nauwkeurige temperatuur- en vochtigheidsregeling, door gebruik te maken van gecontroleerde warmterugwinning, adiabatiese koeling en verdringingsventilatie. In het hoofdgebouw zit de centrale installatie op niveau 2, met toegang naar buiten voor toe- en afvoer via plenums in de gevel van de Floraliënhal. De bestaande kelder van het hoofdgebouw wordt heringericht met lokalen voor elektrische onderstations en telecommunicatie, elektrische noodgroepen, sprinklerinstallaties, stadswater en voorzieningen voor regenwaterrecuperatie.

De nieuwe verdiepingen 2 en 3 krijgen een optimale buitenschil met minimale warmteverliezen en optimale luchtdichtheid. Minimale blootstelling aan zonnewinsten in de zomer en maximale zonnewarmte en daglicht in de winter zal worden bereikt door in de uitbreiding de bouw-massa te optimaliseren en door een zorgvuldige keuze van de beglazing in het dak. De tentoonstellingsruimtes van de derde verdieping conditioneren we volgens de klimaat-eisen van ASHRAE klasse A.

We stellen voor om op de begane grond (met o.m. de activiteitenruimte) en de eerste verdieping van het hoofdgebouw de klimaat-eisen iets milder te kiezen (ASHRAE klasse B). Dit zou tot minder ingrijpende aanpassingen leiden, die minder kosten, een lagere CO₂-voetafdruk hebben en in gebruik minder energie nodig hebben voor de klimaatregeling.

In de Rode Poort daarentegen, die een sterk verbeterde buitenschil krijgt en daardoor lagere operationele energiekosten, stellen we klimaat-beheersing ASHRAE klasse A voor. Met dit bouwfysisch logische en kostprijsgunstige evenwicht tussen klimaatklassen, met een ruim overzicht voor klasse A, denken we precies te voldoen aan wat het bestek vooropstelt.

CASINO

Met zijn gevarieerde programma leidt het Casino evenzeer tot een differentiatie van klimaatklassen. De uitbreidingsverdiepingen 2 en 3 worden een luchtdicht depot met minimale warmteverliezen en beschermd tegen zonnewinsten. Hierdoor kan een systeem met lagere capaciteit de vereiste klimaat-eisen ASHRAE klasse A halen voor het bewaren van kunstwerken. De bioscopen worden geklimatiseerd met een verdringingsventilatiesysteem met geïntegreerde warmterugwinning en energiebesparende functies. De dubbelhoge ruimtes ernaast, met wisselende bezetting, worden lokaal energiezuinig geconditioneerd via verdringingsventilatie met mechanisch aangedreven schouweffect. Het zuidgerichte café krijgt een geoptimaliseerde vliesgevel met maximale daglichttoetreding en deels vaste, deels beweegbare zonnewering om de koellast te beperken. In de circulatieruimtes houden we minder strenge klimaat-eisen aan, met dezelfde motivatie als in het S.M.A.K. hoofdgebouw. Het Casino heeft geen kelder, maar het merendeel van de technische lokalen kunnen terecht boven de bestaande entreehal, die daartoe een versterkte draagstructuur krijgt. Overige technische lokalen zitten in restruimtes op de begane grond.

GEMEENSCHAPPELIJK VOOR HET HELE COMPLEX

De uitgebreide dakoppervlakte biedt plaats aan meer dan 1700 m² pv-panelen en laat maximaal hergebruik van hemelwater toe. Bij het dakontwerp wordt de klimaatverandering in rekening gebracht, met aandacht voor plaatselijke regelgeving rond storm- en overstromingsgevaar. Om water te sparen voorzien we aangepaste toestellen, recuperatie van grijs water en uitgebreide monitoring.

EERSTVOLGENDE STAPPEN

Na de wedstrijd zullen volgende studies opgepakt worden:

- Beoordeling van de geologische condities voor grondgebonden potentieel voor warmtepompen, al of niet met koudeopslag of bijkomende luchtgebaseerde systemen
- Haalbaarheid van een aansluiting op het Gentse stadswarmtenet
- Afstemming op Vlaams water- en stormbeleid
- Aftoetsen van posities tellerlokalen en noodgroepen
- Afstemmen van luchtin- en uitlaat met de architectuur

PROCES: FASERING EN RISICO

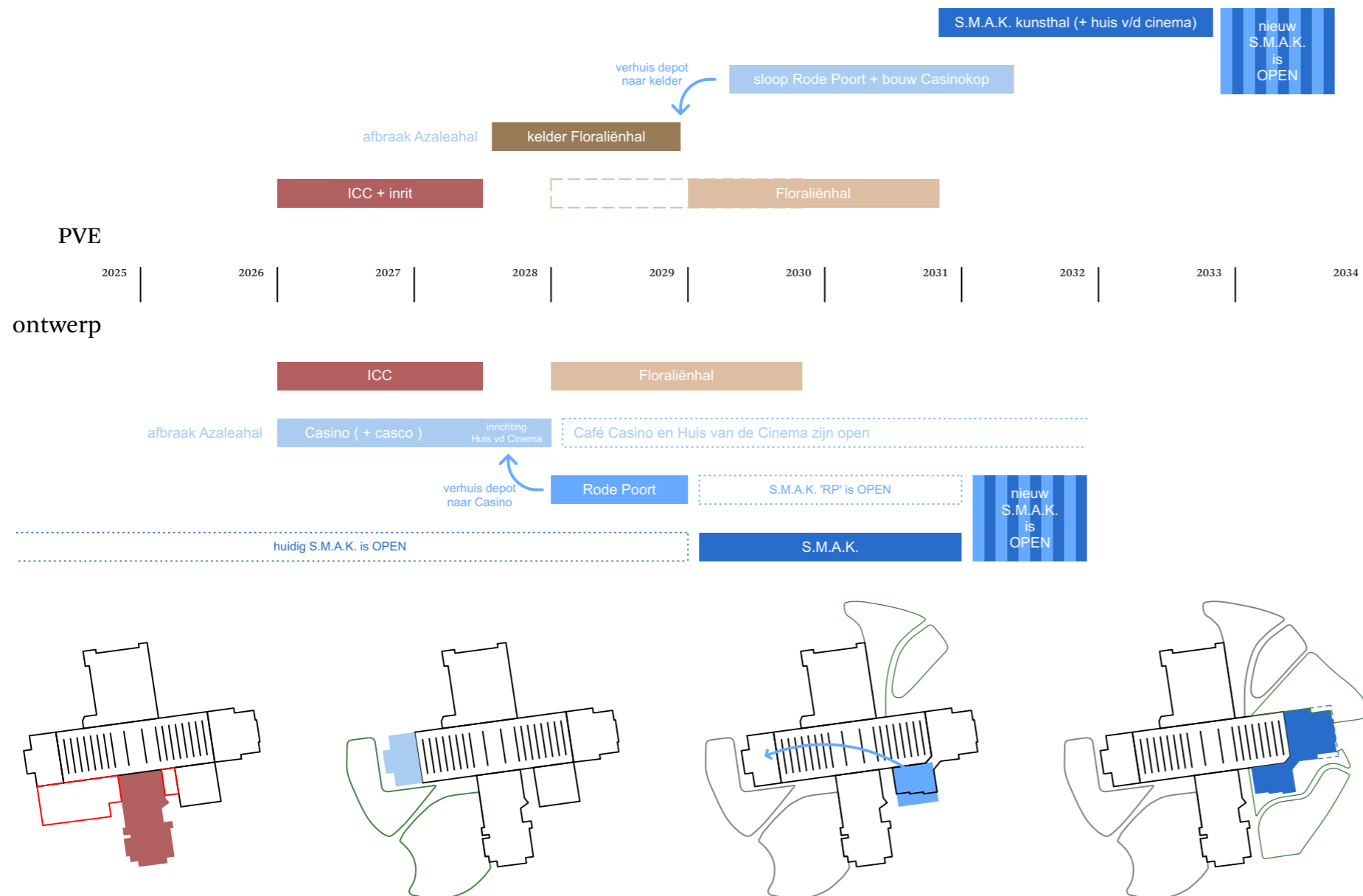
We onderkennen in de opdracht twee grote risico's, waar strategisch mee omgegaan moet worden.

De eerste is de kwestie van het ondergrondse depot. Daar is op heden geen akkoord noch financiering voor. Gezien de omvang van de investering is het riskant om zomaar op dit akkoord te rekenen. In de opvatting waarop het programma van eisen berust is de kelder het eerste bouwwerk dat nodig is vooraleer met het S.M.A.K. begonnen kan worden. Dit zorgt minstens voor uitstel van de realisatie. Als dan beslist wordt dat er geen kelder komt moet het depot, inclusief de zorg voor de collectie ergens anders heen: een pijnlijke beslissing, die de werking van het museum treft in het hart.

We elimineren dit risico door een ontwerp dat de kelder niet nodig heeft en toch het depot bij het museum houdt. De argumentatie daarvoor is al uiteengezet, ze is zowel ecologisch als economisch: het depot waar wij voor gaan is vele malen goedkoper dan de kelder. Bovendien kan zonder kelder de realisatie van het nieuwe S.M.A.K. jaren vroeger beginnen. Het tweede risico waarmee omgegaan moet worden is het Huis van de Cinema,

waar nog geen akkoord over is. Ook hier kan het wachten op een beslissing de realisatie van het S.M.A.K. sterk vertragen, of leiden tot kostbare maar mogelijks nodeloze voorafnames in het museumontwerp. Met het Huis van de Cinema in het Casino, apart en samen met het S.M.A.K. maar bereikbaar via eigen toegangen, vergroten de kansen voor eventuele andere bestemmingen als de filmpatie niet gelicht zou worden. Zonder de box-in-box constructie voor de bioscopen staat er een ontvankelijk casco met een duidelijk adres en prima onthaalmogelijkheden in de opkomende cultuurhub van het Citadelpark. Vele invullingen zijn denkbaar: een concertzaal voor rock en verwante muziek, een dance club, repetitielokalen... In de fasering onderscheiden we het casco en de inrichting van de filmzalen. Zodra die eerste is uitgevoerd kan de verhuizing van de collectie uit de Rode Poort beginnen, ook al zou de beslissing over het Huis van de Cinema nog op zich laten wachten.

Overige risico's zijn generiek en eigen aan elk bouwen en renoveren. We komen hierop terug bij "budgetbeheersing". Onder de generieke risico's valt ook dat van publieke tegenkanting en juridisch bezwaar. Wij schatten in dat een project dat de geschiedenis van een geliefd museum omarmt en voor de laagst mogelijke Co2-voetafdruk gaat, dat risico verkleint.

PROCES: Ontwerpteam

Ons ontwerpteam is gebaseerd op ruime ervaring in het bouwen voor de kunsten en grondige vertrouwdheid met Gent. Caruso St John heeft een lange betrokkenheid bij hedendaagse kunst en ontwierp projecten zoals de New Art Gallery Walsall en Nottingham Contemporary, waar kunst, publiek en stad op onverwachte manieren samenkomen. Hun renovatieprojecten, zoals Tate Britain, de Newport Street Gallery en de Neue Pinakothek in München, momenteel in ontwerp, laten het ruimtelijke en sociale potentieel van renovatie voor kunstinstellingen zien. De Royale Belge in Brussel en het Lycée Hôtelier in Lille zijn opgeleverde grootschalige renovatieprojecten buiten een museumcontext. De Smet Vermeulen ziet het stedelijke in sociale architectonische opgaven. Masterplannen voor Nieuw Gent en de Bernadettewijk getuigen daarvan. De herbesteding van de Heilig Hartkerk en de Pastorie in Sint-Amandsberg halen het plein en de tuin binnen terwijl nieuwe routes ontstaan. Hun dienstbruggen aan de Burggravenlaan tonen een actieve dialoog met een erfgoedwaardig bouwwerk. Participatietrajecten met betrokken burgers en samenwerking met stedelijke actoren kenmerken elk van deze projecten. Caruso St John en de Smet Vermeulen zijn al vele jaren bevriend en delen de waarden van solide bouwen, een architectuur met karakter, een zorg voor wat er al is en het afwijzen van de wedloop naar altijd maar meer.

De wijze waarop dit wedstrijdontwerp tot stand kwam zet de toon voor het vervolg. Vennoten van beide bureaus gaven leiding aan het proces. Uitgangspunten, planconcepten, technische opties en materiaalkeuzes werden in intensieve dialoog online doorgepraat en beslist. Planvorderingen werden besproken, becommentarieerd en verdergezet. Zo ontstond een ontwerp dat op twee bouwplaatsen, elk met een eigen programma, toch een architecturaal samenhangend antwoord op de opgave formuleert. Deze eensgezindheid en samenhang is wat we de bouwheer als ontwerpteam ook voor het vervolg aanbieden.

Omdat erfgoed op de site onontkoombaar aanwezig is, zowel in zichtbare als verdoken vormen, hebben we ons team versterkt met de erfgoed specialisten van Studio Roma. De Smet Vermeulen architecten werkte met hen samen voor de opmerkelijke restauratie van de Maagdentoren in Zichem. Studio Roma heeft de ontwerpkeuzes van het wedstrijdontwerp mee begeleid en ondersteund. Specifieke expertise zal ingezet worden onder meer voor de kolommen en spanten van de Rode Poort die de Floraliënhal verderzetten, en op de vele plaatsen waar met oudere overblijfselen wordt omgegaan.

ARUP was intensief betrokken bij de totstandkoming van het wedstrijdontwerp en kon met gerichte adviezen en eerste berekeningen de deugdelijkheid van de keuzes voor stabiliteit, bouwfysica en installaties garanderen. ARUP is internationaal bekend, met een portfolio dat vele musea, kunstgalerieën en theaters bestrijkt. ARUP en Caruso St John werken samen sinds lang, aan vele projecten waaronder New Art Gallery Walsall, Nottingham Contemporary en de transformatie van Sir John Soane's Museum.

Bij verderzetting van het ontwerpproces zullen ook de andere experts die het bestek vernoemt aangesteld en ingeschakeld worden. Het aangeboden ereloon biedt daar ruimte voor.

PROCES: DRIE KRINGEN

Het ontwerpproces wordt gestructureerd rond drie kringen.

Ontwerpteam: hierin werken de beide architectenbureaus samen met de ingenieurs, de erfgoeddeskundigen en de overige experts. De SPOC, het aanspreekpunt voor de opdrachtgever die ook het ontwerpwerk coördineert, beheert de communicatie tussen deze partijen, de verslaggeving en de agenda met de mijlpalen. Er is een reserve-SPOC, die eveneens het overzicht bewaart maar slechts in contact treedt met de opdrachtgever als de SPOC uitvalt, door ziekte of om andere redenen.

Ter overweging: we pleiten ervoor dat de ontwerper van de tussentuinen door of in overleg met ontwerpteam S.M.A.K. wordt aangesteld, omdat alle vier de tussentuinen grenzen aan S.M.A.K. en Casino. De onmiddellijke omgeving van beide gebouwen is medebepalend voor hun succes; een hechte samenwerking is daarom cruciaal.

Stuurgroep: hierin wordt het ontwerpteam vertegenwoordigd door de SPOC, bijgestaan door medewerkers, en bij bepaalde gelegenheden door de leidinggevende vennoten. De opdrachtgever wordt vertegenwoordigd door de projectleider bij sogent, door vertegenwoordigers van het S.M.A.K. en – tenzij anders wordt beslist - het Huis van de Cinema. Pagina 7 van de projectdefinitie benoemt de vertegenwoordigers van de werkingen van het S.M.A.K.; wij gaan ervan uit dat dit de personen zullen zijn die de stuurgroep bijwonen en voor draagvlak zorgen binnen de organisatie. Wellicht hebben ook de Vrienden van het S.M.A.K. een vertegenwoordiger. In de stuurgroep worden de participatiemomenten voorbereid en doorgepraat met de participatiemedewerkers van de stad. Naarmate de werkzaamheden vorderen worden ook andere medewerkers van de stad betrokken. Een veelstemmige vertegenwoordiging van de gebruikers garandeert een co-creatieve sfeer; maar het komt de projectleider van sogent toe om de in de stuurgroep genomen beslissingen te bewaken.

Citadel Kernteam: hieraan nemen deel 51NU, sogent en de S.M.A.K. stuurgroep. De S.M.A.K. stuurgroep beslist hoe ze haar vertegenwoordig-

ing opvat; in alle geval neemt het S.M.A.K. ontwerpteam deel. Andere ontwerpers, zoals voor de Floraliënhal sluiten aan zodra bekend. Relevante stadsdiensten en het team Stadsbouwmeester schuiven mee aan. Ook binnen deze kring kunnen participatievragen opgepakt worden. Citadel Kernteam houdt contact met de overige culturele partners: MSK, GUM, HISK, STAM maar als HvdC zou afhaken, mogelijks ook nieuwe stemmen. De leiding en vertegenwoordiging van Citadel Kernteam ligt bij de masterplanners, 51NU.

PROCES: PLAN VAN AANPAK

Vast opdrachtgedeelte - opmaak ontwikkelingsvisie: Hier gaan we op zoek naar het definitieve programma van eisen, de programmaverdeling tussen beide koppen en de toekomst van het depot. Wij gaan ervan uit dat als wij de opdracht krijgen onze argumentatie over circulariteit en duurzaamheid ondersteund wordt, de optie van het ondergrondse depot verlaten wordt en niet verder onderzocht. Hierdoor kan vaart gemaakt worden met de verfijning van de eisen voor museum, depot en Huis van de Cinema. We zien dit opdrachtgedeelte verlopen in twee kringen:

- Ontwerpteam participierend in Stuurgroep: verfijnen programma van eisen, bepalen van prioriteiten. Benoemen wat hoe dan ook essentieel is, is belangrijk om erosie van ambities doorheen het proces tegen te gaan.

- Ontwerpteam participierend in Citadel kernteam. Binnen deze groep worden de consequenties van een Floraliënhal zonder kelder onderzocht. Voor knelpunten worden in overleg oplossingen en alternatieven bestudeerd. Deze kring gaat ook op zoek naar mogelijke alternatieve programma's als het HvdC er niet komt. ontwerpteam S.M.A.K. evalueert die naar haalbaarheid voor het Casino.

Voorwaardelijke opdrachtgedeelten - ontwerp en bouw van S.M.A.K. en Casino: Bij een samenwerking tussen partners in Londen en Gent is het voordeel dat lokale mensen kunnen instaan voor de continuïteit. Zo zal de SPOC van het ontwerpteam, de vertegenwoordiger in het Citadel kernteam

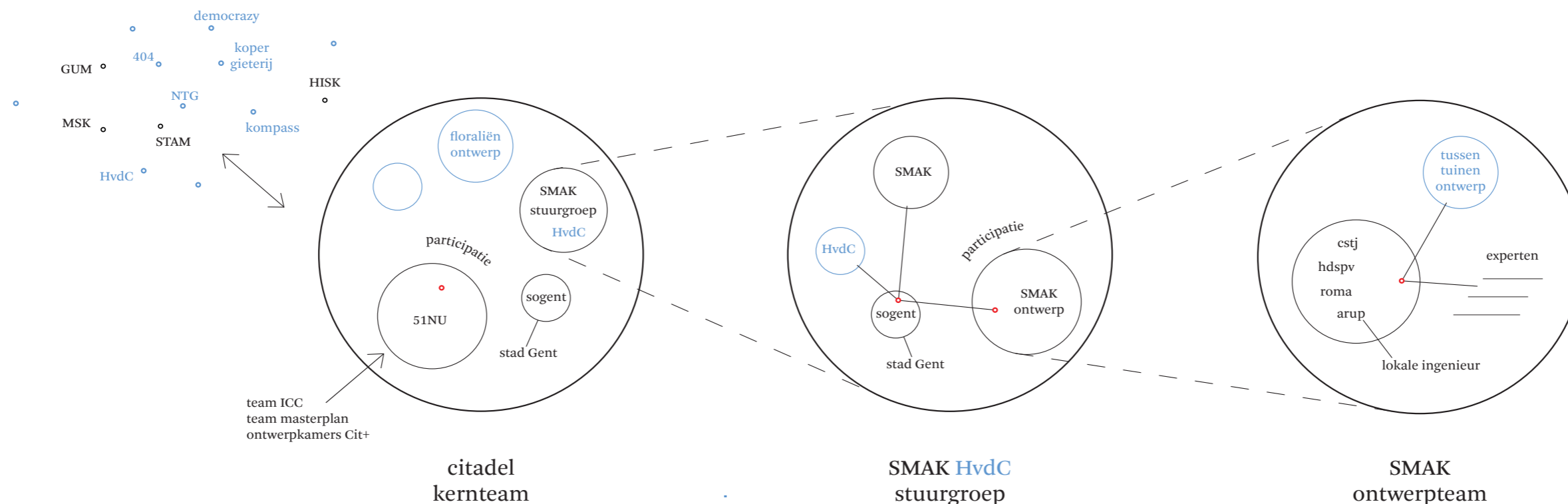
en de vaste werfcontrole door de Gentse partner geleverd worden, steeds in nauw overleg met de partner in Londen. Arup zal voor de uitvoeringsfasen nog aan te duiden lokale ingenieurs inschakelen.

PROCES: KOSTENRAMING EN BUDGETBEHEER

De huidige raming is gebaseerd op differentiatie van de oppervlaktes naar moeilijkheidsgraad en bouwkundige prestaties. Als bron zijn vergelijkbare projecten gebruikt, opgevraagd bij de verschillende partijen in het ontwerpteam en in hun netwerk, geactualiseerd door indexatie en afgerond. Hierdoor ontstaan haalbare budgettaire enveloppes voor elk plandeel, die in het vervolg door aangepaste keuzes van materialen en bouwsystemen moeten waargemaakt worden. Met een nu reeds ingecalculerde marge van 10 % voor onverwachte ontwikkelingen, gebruikelijk bij renovaties, is een haalbare budgettaire enveloppe gecreëerd waarbinnen ook de casco van het depot in het budget past.

Voor het vervolg versterken wij ons team met een kostendeskundige, die als taak krijgt de budgettaire implicaties van voorgestelde ontwerp- en materiaalkeuzes te onderzoeken. Keuzes die de aangenomen enveloppe te buiten zouden gaan worden gemeld en besproken in de stuurgroep. De projectleider sogent geeft aan of de keuze verantwoord en essentieel voor de ambities naar architectuur en duurzaamheid bevonden wordt, en of compensatie elders gezocht moet worden. Dergelijke beslissingen worden steeds genomen in overleg met de gebruikers, binnen de stuurgroep.

Als werkwijze wordt toenemende verfijning van ontwerpmodel en meetstaat gehanteerd. De eerstvolgende stap is een elementenraming, waarin kengetallen worden toegekend en voor onderzoek worden voorgelegd aan de kostendeskundige. De op dit ogenblik meest wezenlijke ontwerpkeuzes, zoals de geprefabriceerde liggers voor de bovenbouw, de verkozen gevelmaterialen of de warmtebron voor de warmtepompen krijgen hierbij voorrang, zodat aan hun invloed op het budget zo vroeg mogelijk gevolg gegeven kan worden.

HONORARIUM

Cfr. Deontologische norm 2 (2023) / KVIV (2014)
gebouw categorie 3 : musea

bouwsom	€ 89.512.231,50		
stabiliteit	€ 21.796.431,25	24%	
technieken	€ 27.418.421,25	31%	
honoraria	op totaal	op aandeel	totaal
architectuur	6,60%		€ 5.907.807,28
stabiliteit	1,95%	8,01%	€ 1.745.894,14
technieken	2,58%	8,41%	€ 2.305.889,23
overige adviseurs	0,87%		€ 781.877,13
	<i>erfgoed</i>	<i>epb</i>	
	<i>participatie</i>	<i>tuinontwerp</i>	
	<i>budgetbeheer</i>	<i>mobilitiestudie</i>	
	<i>akoestiek</i>	<i>sloopopvolgingsplan</i>	
TEAM	12,00%		€ 10.741.467,78

	Bruto oppervlakte (m2) A	Eenheidsprijs (euro/m2) E	subtotaal (euro)
FASE 1: Casino		€	2.864,59 € 21.513.050,00
Afbraakwerken	2044	€ 200,00	€ 408.800,00
(Semi-)Publiek	1078	€ 3.000,00	€ 3.234.000,00
Huis van de Cinema	893	€ 4.000,00	€ 3.572.000,00
Atelierruimte	1514	€ 2.750,00	€ 4.163.500,00
Zone D : Depot en atelier	3331	€ 2.750,00	€ 9.160.250,00
extra aangeboden programma tov projectdefinitie			
Technische ruimte 'verbouwing'	305	€ 1.500,00	€ 457.500,00
Technische ruimte 'nieuwbouw'	218	€ 2.000,00	€ 436.000,00
Omgevingsaanleg	81	€ 1.000,00	€ 81.000,00
helling in bestaande trap			
FASE 2: Rode Poort		€	3.518,90 € 12.038.500,00
Afbraakwerken	2230	€ 200,00	€ 446.000,00
Museum 'verbouwing'	3024	€ 3.500,00	€ 10.584.000,00
Technische ruimte	256	€ 2.000,00	€ 512.000,00
Omgevingsaanleg	662	€ 750,00	€ 496.500,00
aanleg tuin / behoud betonnen skelet			
FASE 3: S.M.A.K.		€	3.706,90 € 47.260.600,00
Afbraakwerken	3018	€ 200,00	€ 603.600,00
S.M.A.K.Hall	2593	€ 3.500,00	€ 9.075.500,00
Museum 'verbouwing'	3578	€ 3.500,00	€ 12.523.000,00
Museum 'uitbreiding'	3339	€ 4.500,00	€ 15.025.500,00
Kantoor	2107	€ 3.500,00	€ 7.374.500,00
Technische ruimte 'uitbreiding'	559	€ 2.000,00	€ 1.118.000,00
Technische ruimte 'renovatie'	265	€ 1.500,00	€ 397.500,00
Omgevingsaanleg	1143	€ 1.000,00	€ 1.143.000,00
hellingen, terras, fietspaviljoenen			
subtotaal A (projectdefinitie)			
excl. depot en omgevingswerken	19729	€	3.899,06 € 69.931.400,00
onvoorzien kosten 10%			€ 6.993.140,00
SOM			€ 76.924.540,00
subtotaal B (projectdefinitie all incl.)			
excl. depot			
incl. omgevingswerken	19729	€	3.994,99 € 71.651.900,00
onvoorzien kosten 10%			€ 7.165.190,00
SOM			€ 78.817.090,00
subtotaal C (meer dan projectdefinitie)			
incl. depot			
excl. omgevingswerken	23060	€	3.772,80 € 79.091.650,00
onvoorzien kosten 10%			€ 7.909.165,00
SOM			€ 87.000.815,00
TOTAAL (meer dan projectdefinitie all incl.)			
incl. depot			
incl. omgevingswerken			€ 80.812.150,00
onvoorzien kosten 10%			€ 8.700.081,50
SOM			€ 89.512.231,50
BTW (21%)			€ 18.797.568,62
Totaal incl. BTW			€ 108.309.800,12

BIJLAGE

Open Oproep 004601

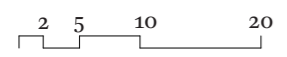
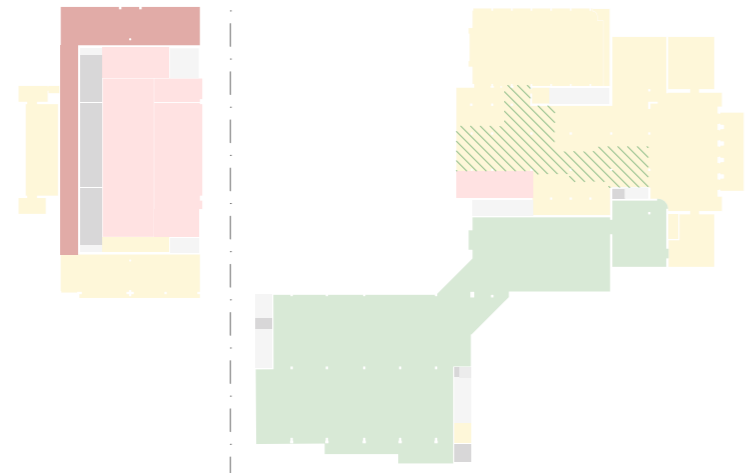
Caruso St John Architects
De Smet Vermeulen architecten
met Arup en Studio Roma

plan 00

CASINO

S.M.A.K.

1:500 @ A3

- publieke/expo flexibel
- publieke ruimtes
- museale ruimte/ expo
- huis van de cinema
- productie
- technisch

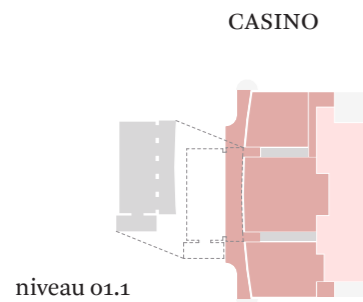
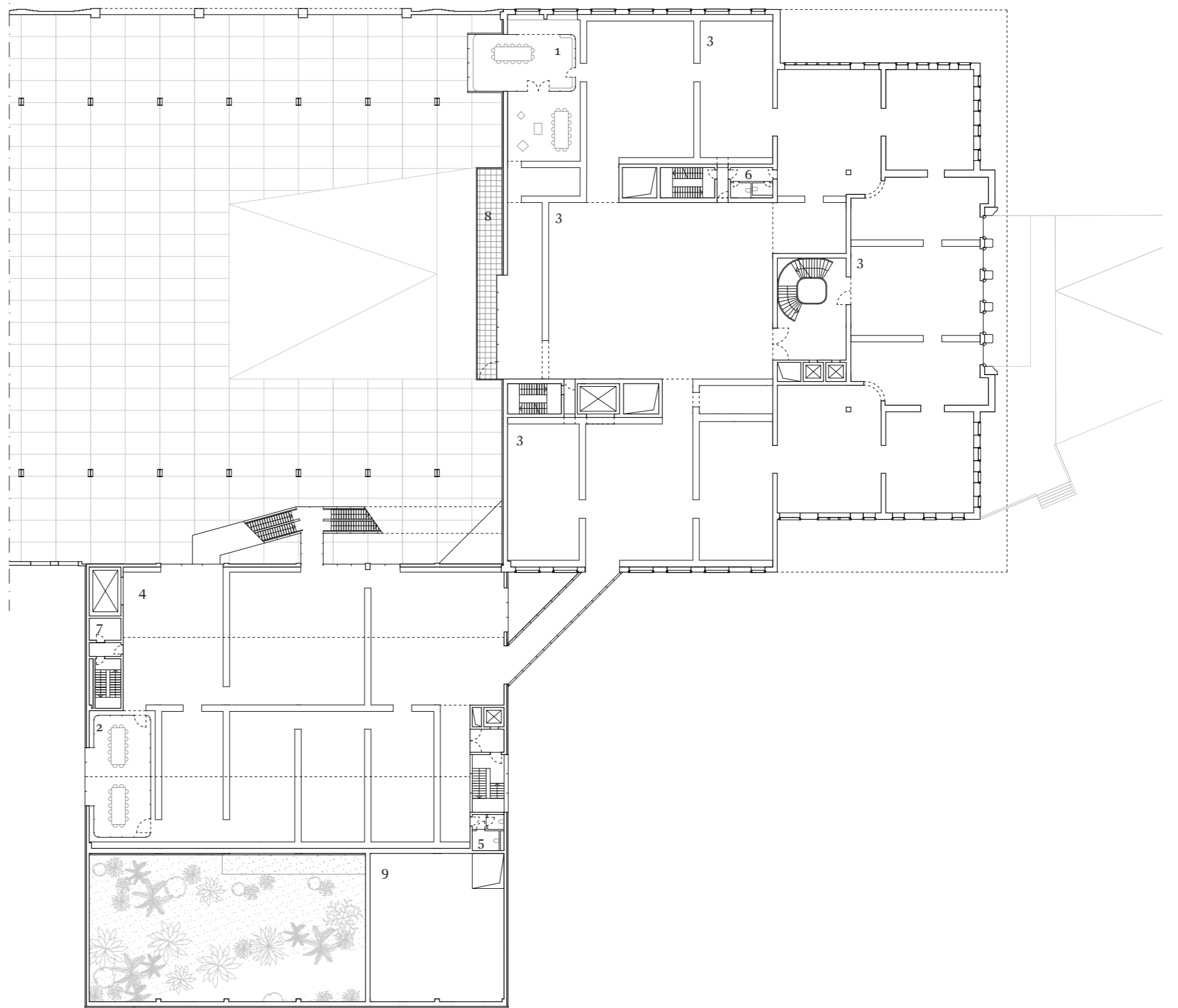
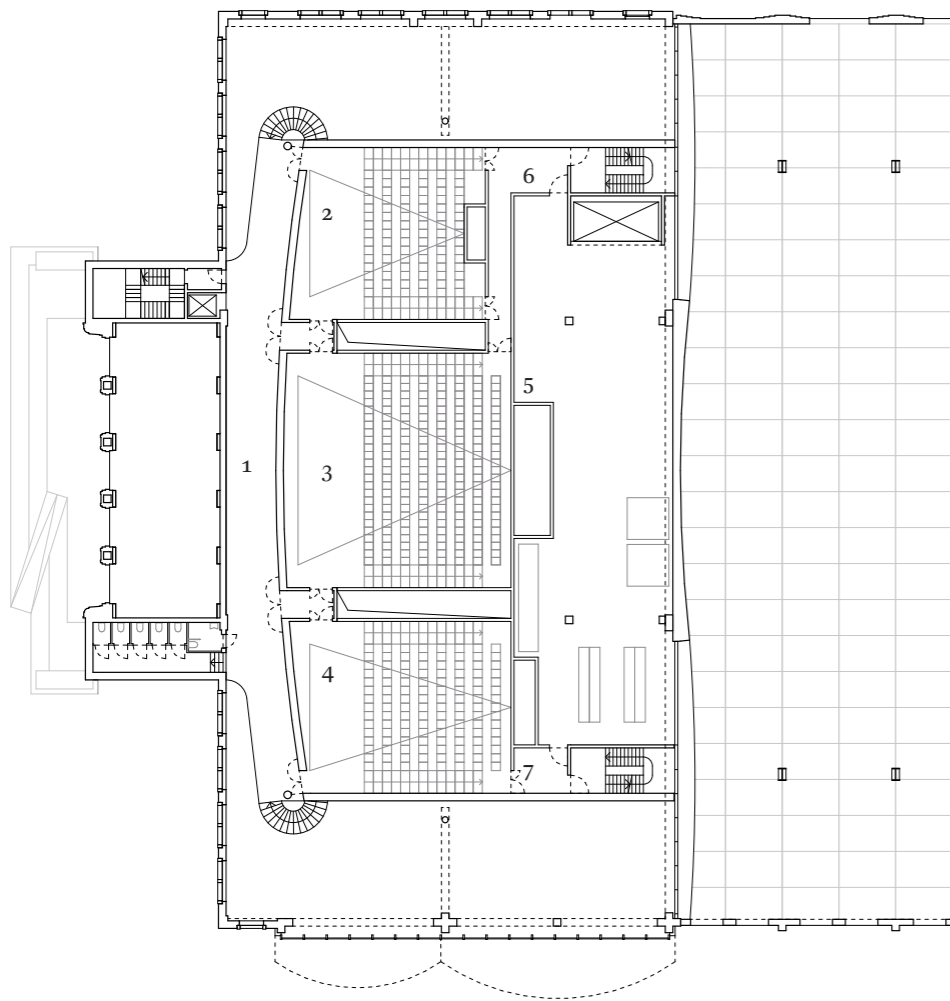
CASINO

1 entreehal, publieke toiletten 165m ²	8 productieatelier 221m ²
2 verbinding 160m ²	9 verfruimte 50m ²
3 parkcafe 220m ²	10 laden/lossen 50m ²
4 berging 40m ²	11 afval 20m ²
5 foyer cinema 232m ²	12 technisch lokaal 45m ²
6 sluisopslag I 353m ²	13 technisch lokaal 70m ²
7 stock pa 53m ²	14 technisch lokaal 45m ²

S.M.A.K.

1 ingang, infopunt, ticketing 418m ²	8 polyvalente activiteiten/audit. 265m ²
2 bookshop S.M.A.K. 180m ²	9 controle in-uit 106m ²
3 S.M.A.K. cafe 92m ² (berging -1)	10 sanitair publiek 12m ²
4 vestiaire/locker+wc's 105m ²	11 expo publiek/ flexibel 400m ²
5 bibliotheek 103m ²	12 expo S.M.A.K 2.027m ²
6 leeszaal 80m ²	13 sanitair publiek 14m ² / berging 13m ²
7 lounge vrienden S.M.A.K. 200m ²	14 technisch lokaal 8m ²

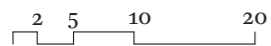
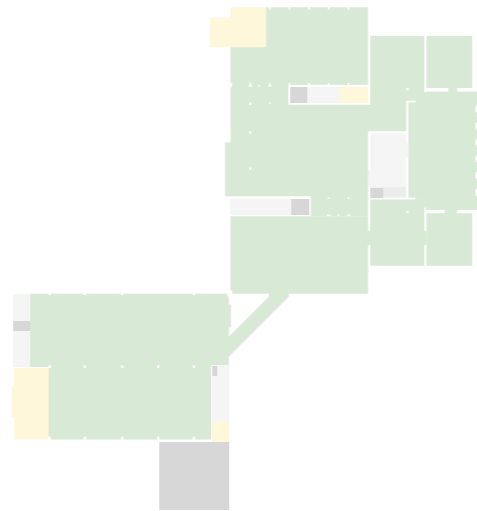
plan 01

niveau 01.1

CASINO

S.M.A.K.

1:500 @ A3

- publieke ruimtes
- museale ruimtes/expo
- huis van de cinema
- productie
- technisch

CASINO

- 1 verbinding 150m²
- 2 cinema 80p 140m²
- 3 cinema 200p 255m²
- 4 cinema 120p 169m²

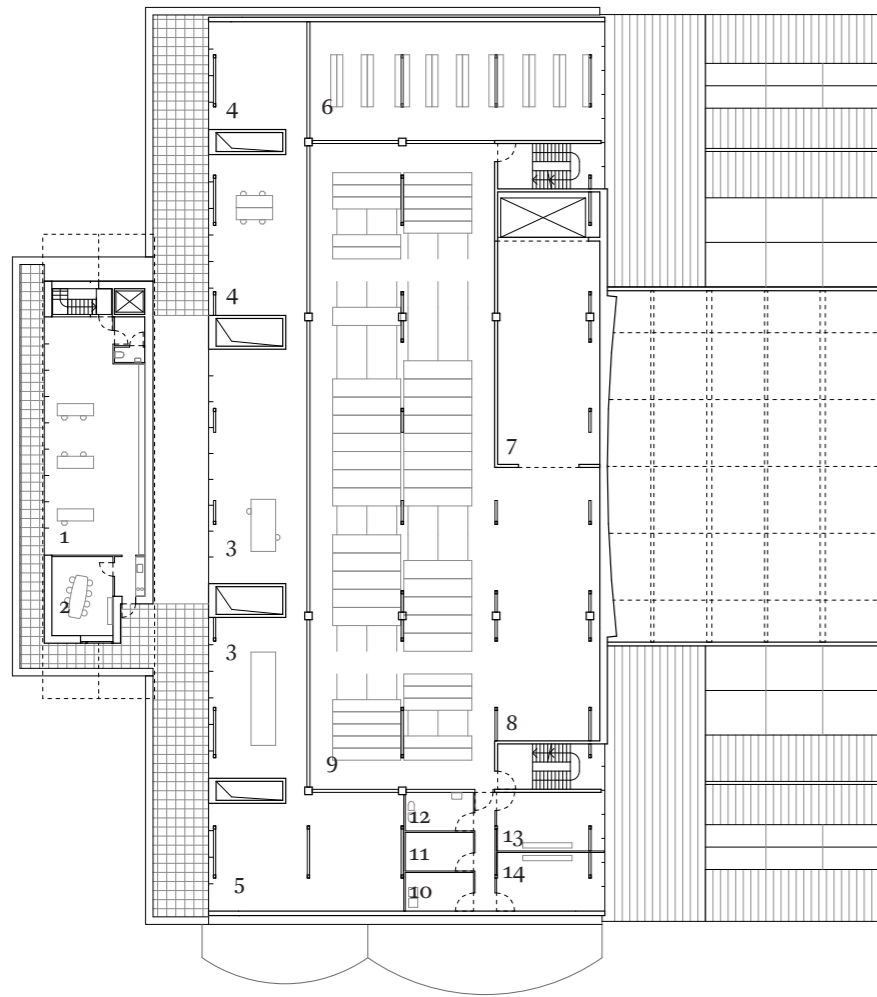
- 5 sluisopslag II 310m²
- 6 evacuatie 31m²
- 7 evacuatie 14m²

S.M.A.K.

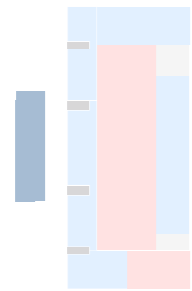
- 1 educatie ruimte 98m²
- 2 educatie ruimte 110m²
- 3 expo S.M.A.K 2.420m²
- 4 expo Rode Poort 1.178m²

- 5 sanitair publiek 13m²
- 6 sanitair publiek 15m²
- 7 technisch lokaal 23m²
- 8 terras 54m²
- 9 technisch lokaal 229m²

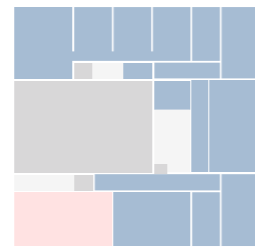
plan 02

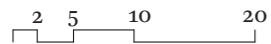
CASINO

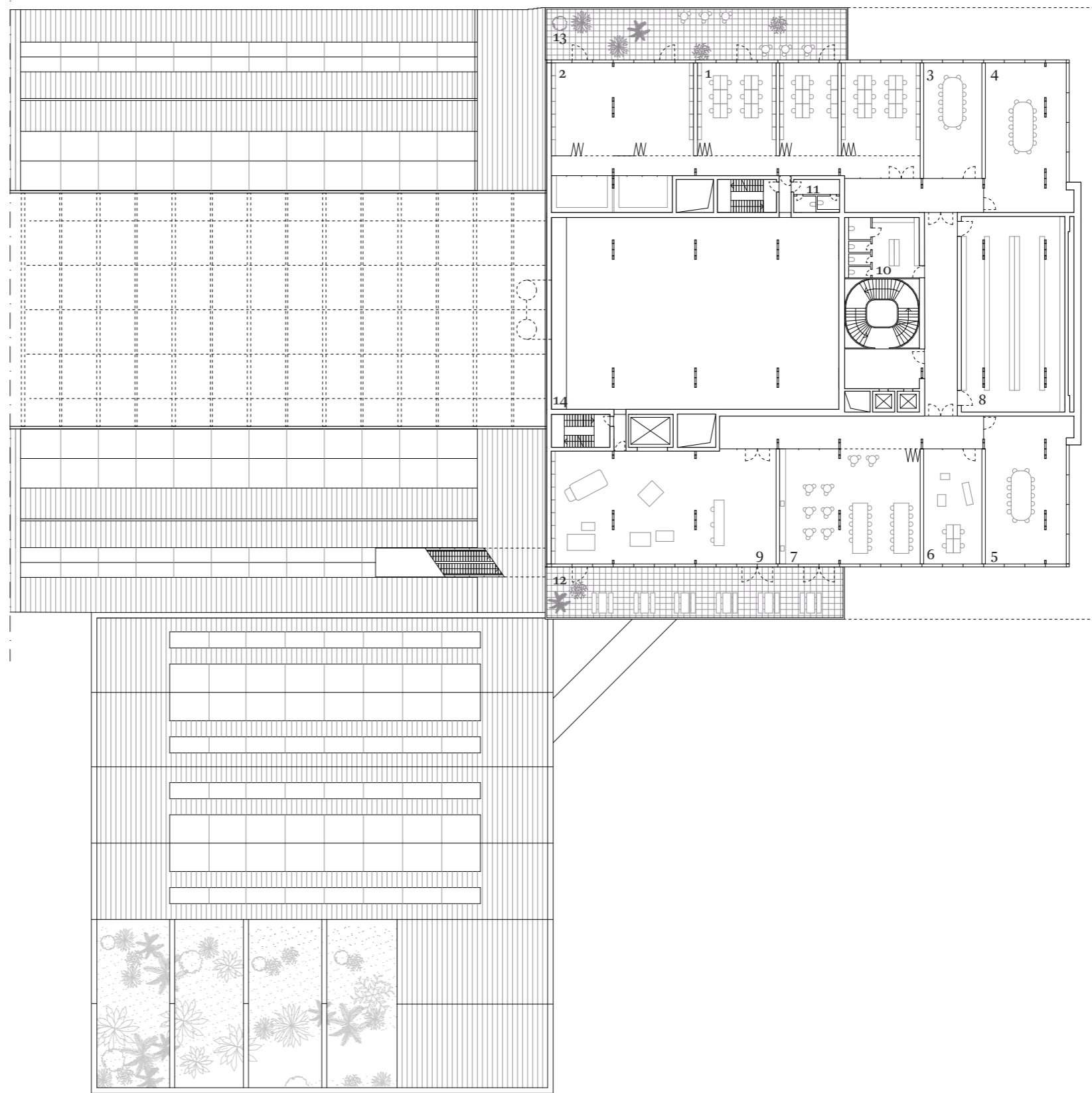
S.M.A.K.

- productie
- kantoren
- depot
- technisch

1:500 @ A3

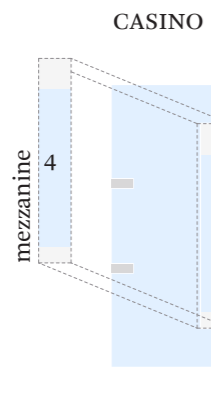
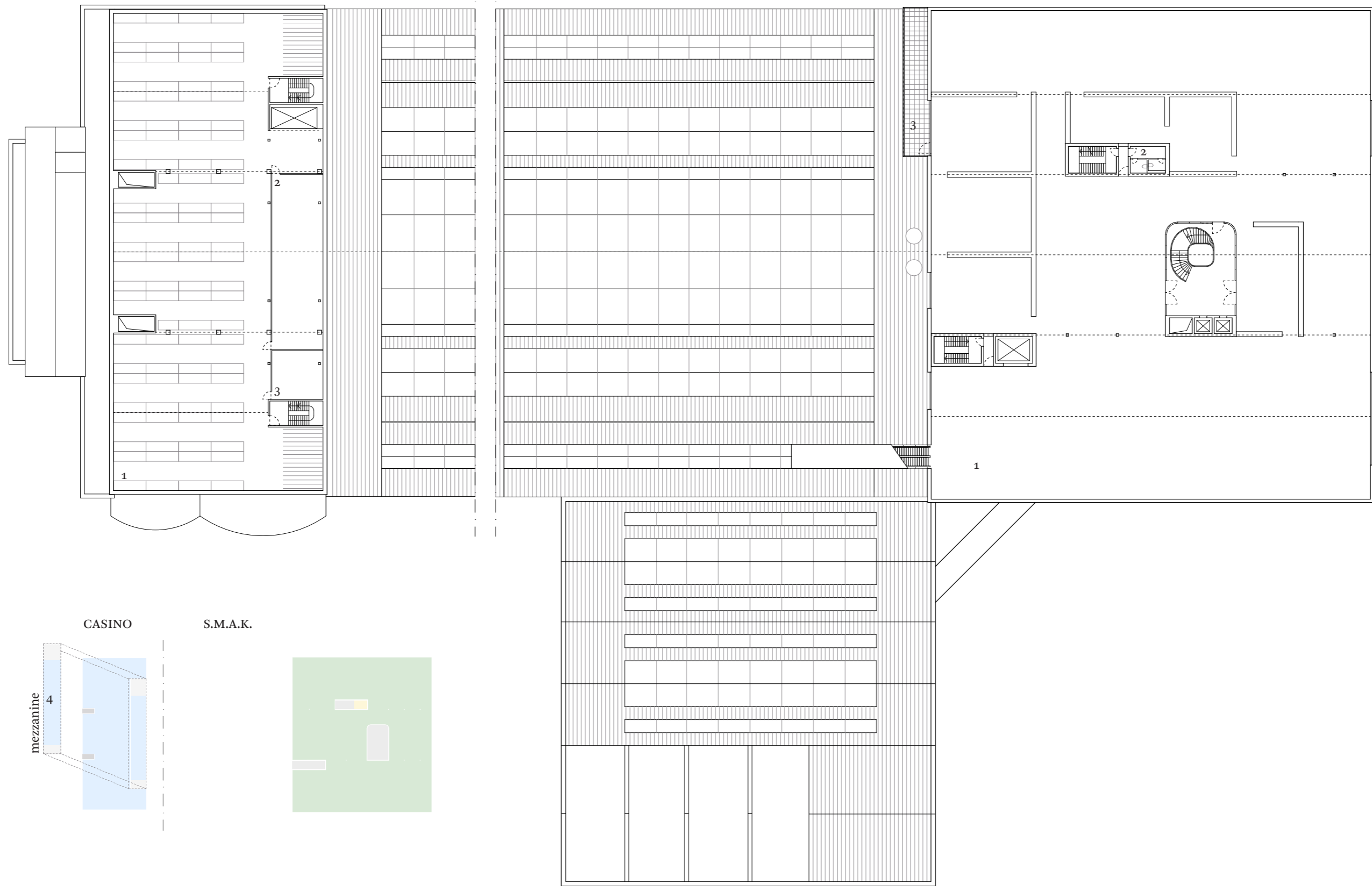
CASINO

1	kantoor cinema 96m ²	8	tijdelijk depot 122m ²
2	vergaderen 23m ²	9	entrepot 521m ²
3	restaurant atelier 165m ²	10	was 11m ²
4	onderzoekscentrum 110m ²	11	poets 11m ²
5	fotostudio 95m ²	12	wc 11m ²
6	archief 162m ²	13	kleedk. 27m ²
7	controle in-uit 100m ²	14	kleedk. 27m ²

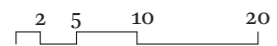
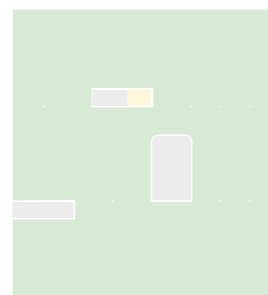
S.M.A.K.

1	hoofdkwartier kantoren	8	berging 200m ²
2	kant. flex./kunstenaarsr. 180m ²	9	productie/logistiek 250m ²
3	vergaderen/ toezicht 65m ²	10	sanitair/ kleedk. personeel 45m ²
4	vergaderen 120m ²	11	sanitair/schoonmak 15m ²
5	vergaderen 120m ²	12	terras 150m ²
6	kunstenaarsruimte 65m ²	13	terras 150m ²
7	personeels/ lunch 160m ²	14	technisch lokaal 547m ²

plan 03

S.M.A.K.

1:500 @ A3

- publieke ruimtes
- museale ruimtes/expo
- depot
- technisch

CASINO

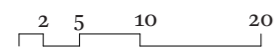
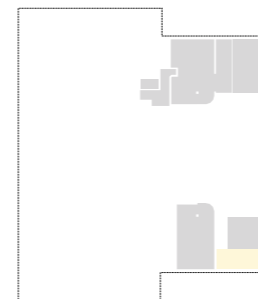
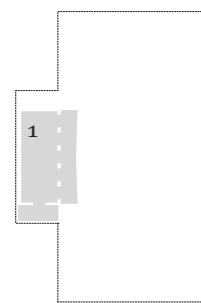
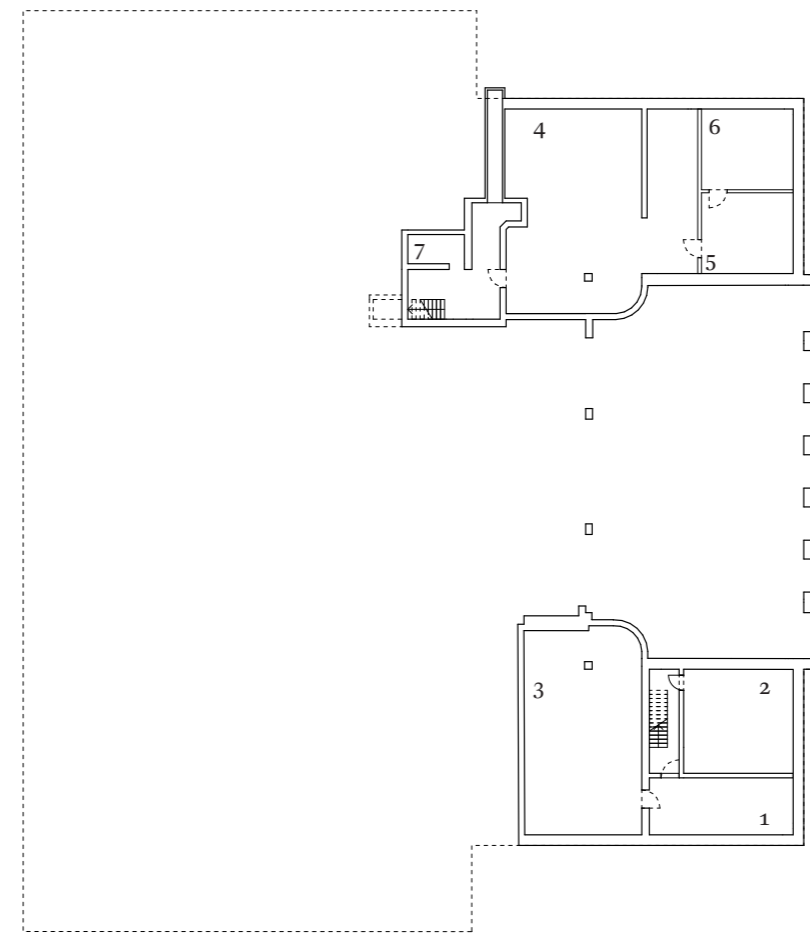
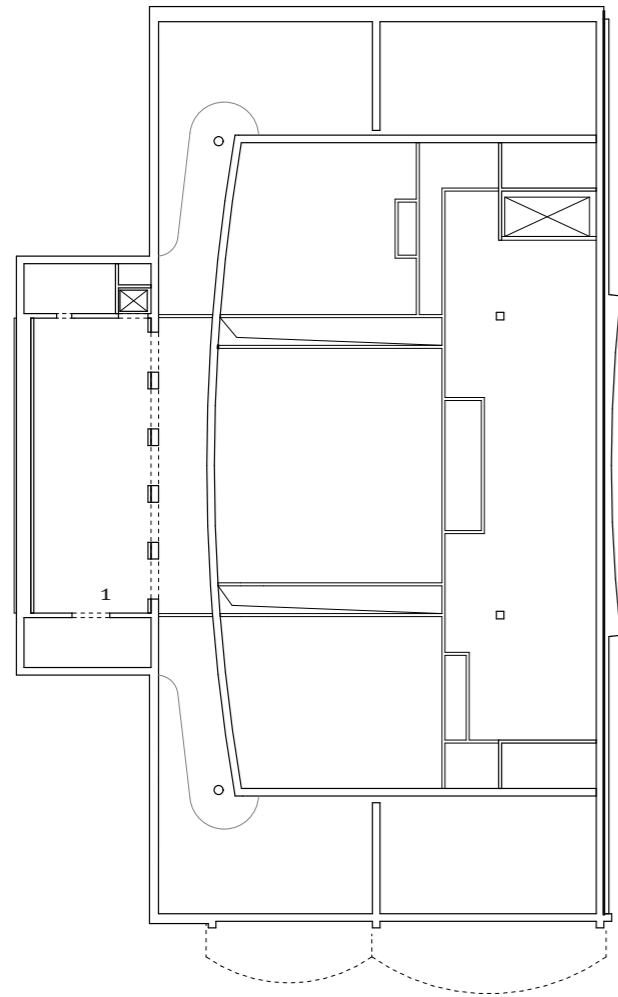
- 1 depot 2D/3D 1.360m²
- 2 papier depot 140m²
- 3 video depot 39m²
- 4 depot 2D/3D mezzanine 224m²

S.M.A.K.

- 1 expo 3.019 m²
- 2 sanitair publiek 15m²
- 3 terras 55m²

plan Casino 01.1

plan S.M.A.K. -01

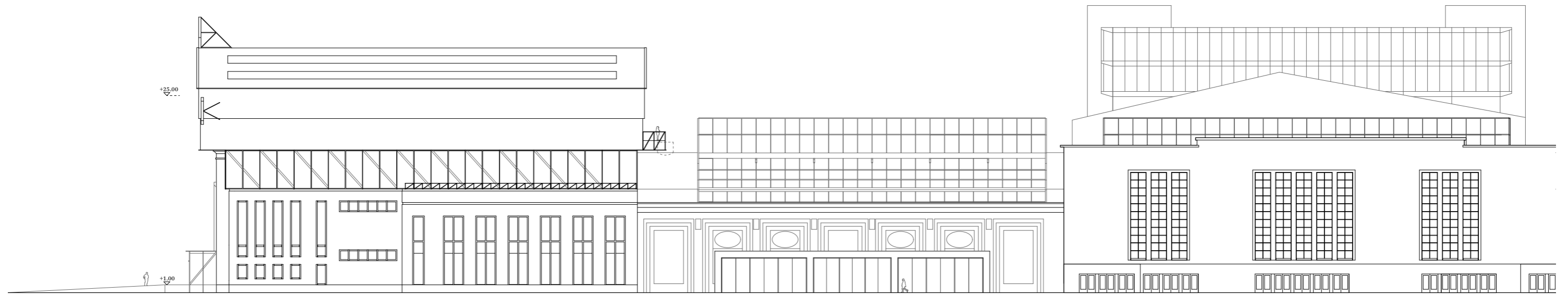
1:500 @ A3

■ publieke ruimtes
■ technisch

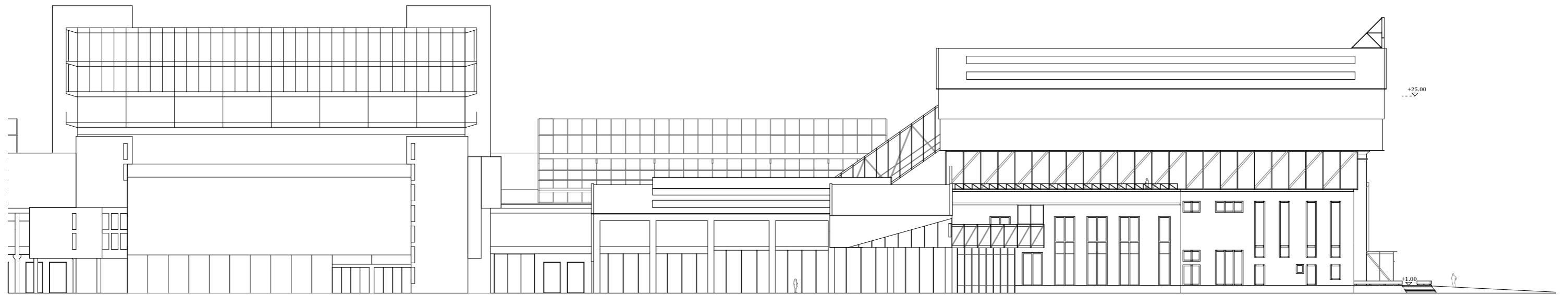
CASINO
1 technisch lokaal 247m²

S.M.A.K.
1 berging cafe 36m²
2 elektrisch 52m²
3 regenwateropvang en pomp 102m²
4 sprinkler ruimte 156 m²
5 elektrisch 32m²
6 koud water en versterker 32m²
7 ventilatie en AV 7m²

aanzichten S.M.A.K. en Rode Poort

aanzicht noord

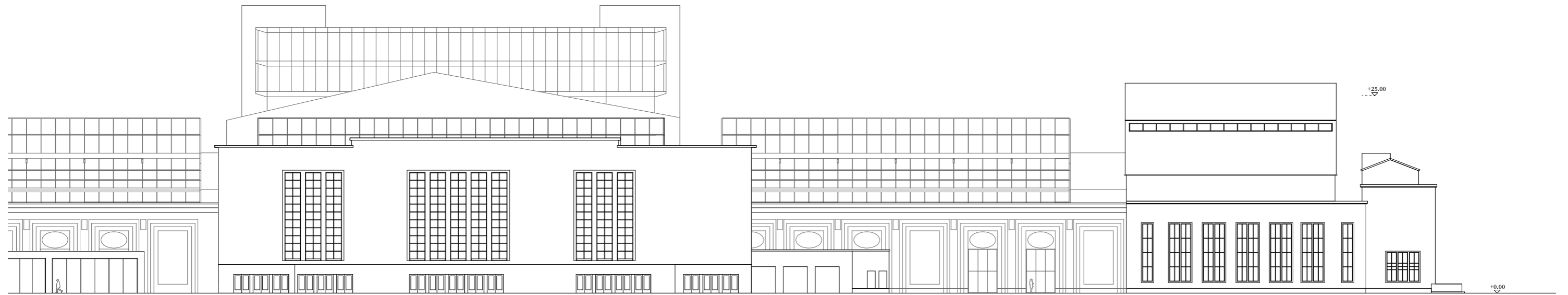

aanzicht zuid

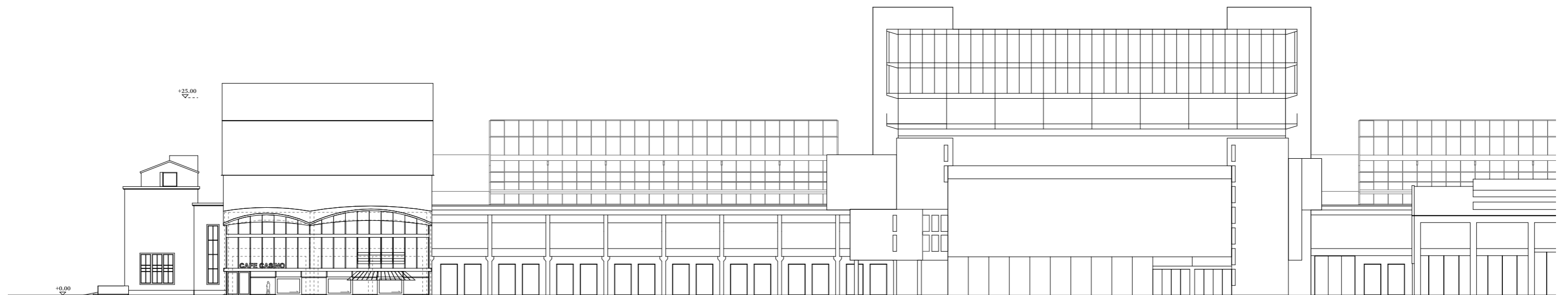

aanzicht west

aanzichten Casino

aanzicht noord

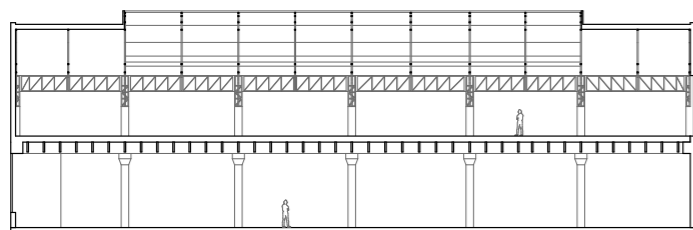
aanzicht zuid

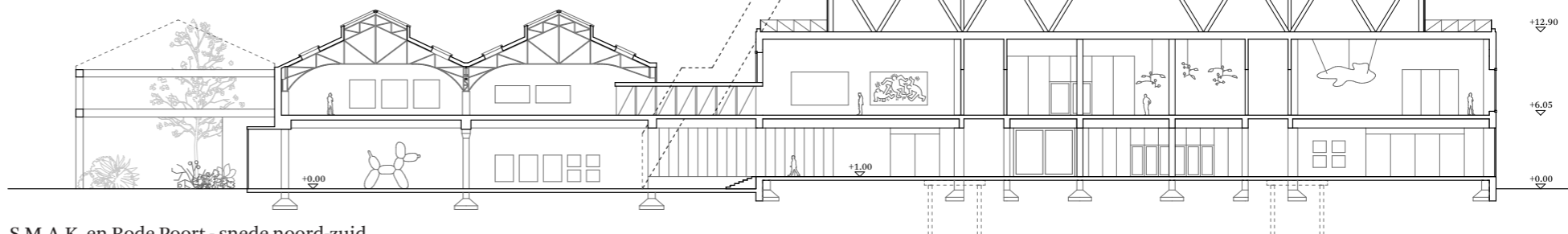
aanzicht west

2 5 10 20 1:500 @ A3

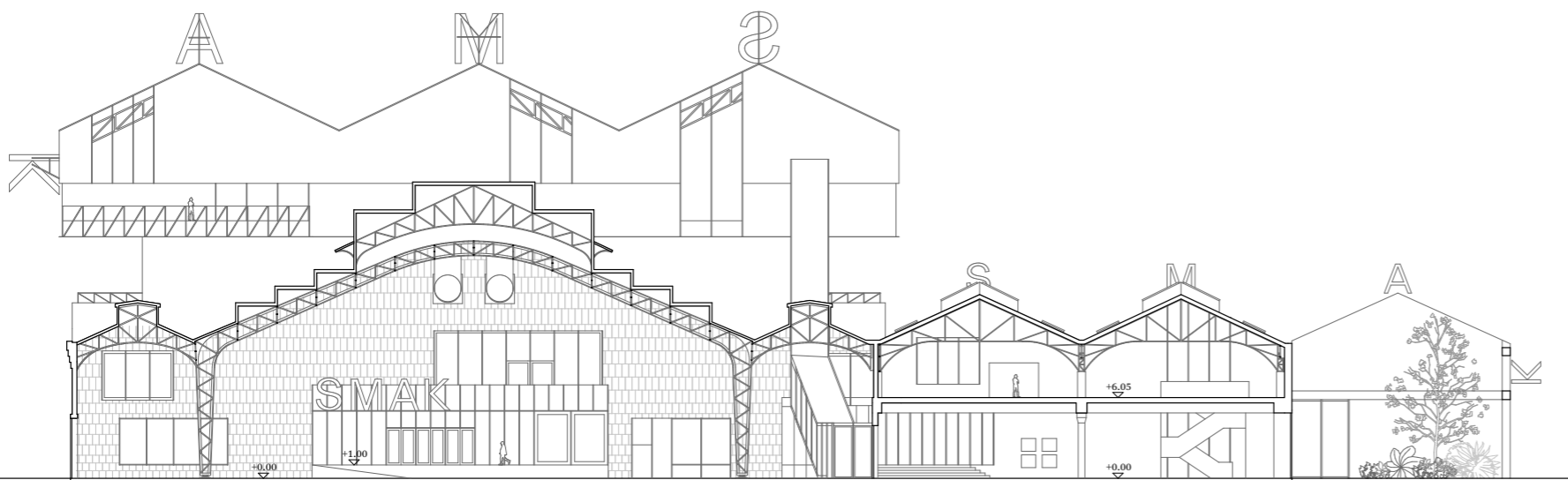
doorsneden S.M.A.K. en Rode Poort

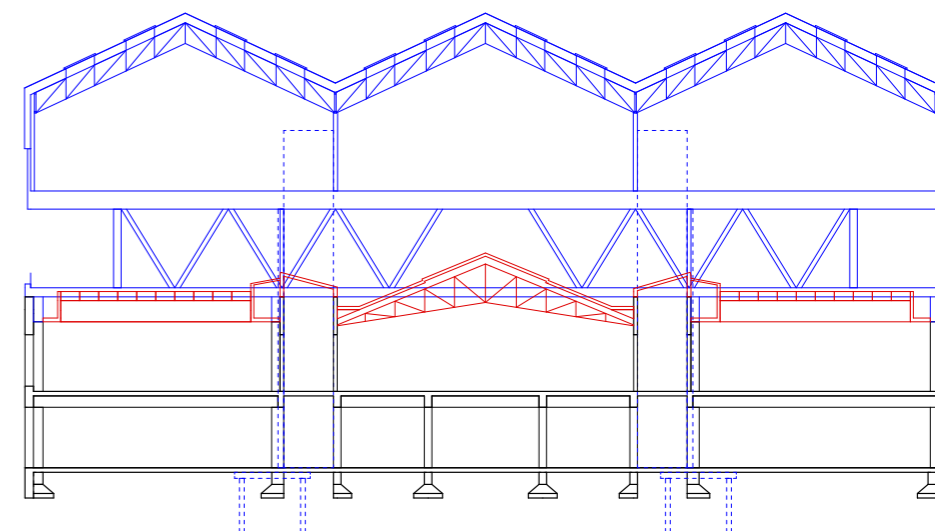
Rode Poort - snede oost-west

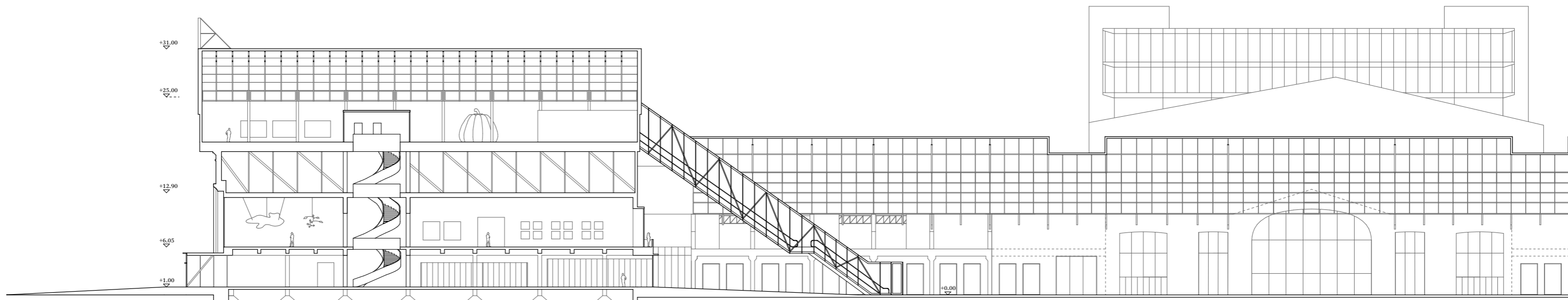
S.M.A.K. en Rode Poort - snede noord-zuid

Floraliënhal en Rode Poort - snede noord-zuid met zicht op het S.M.A.K.

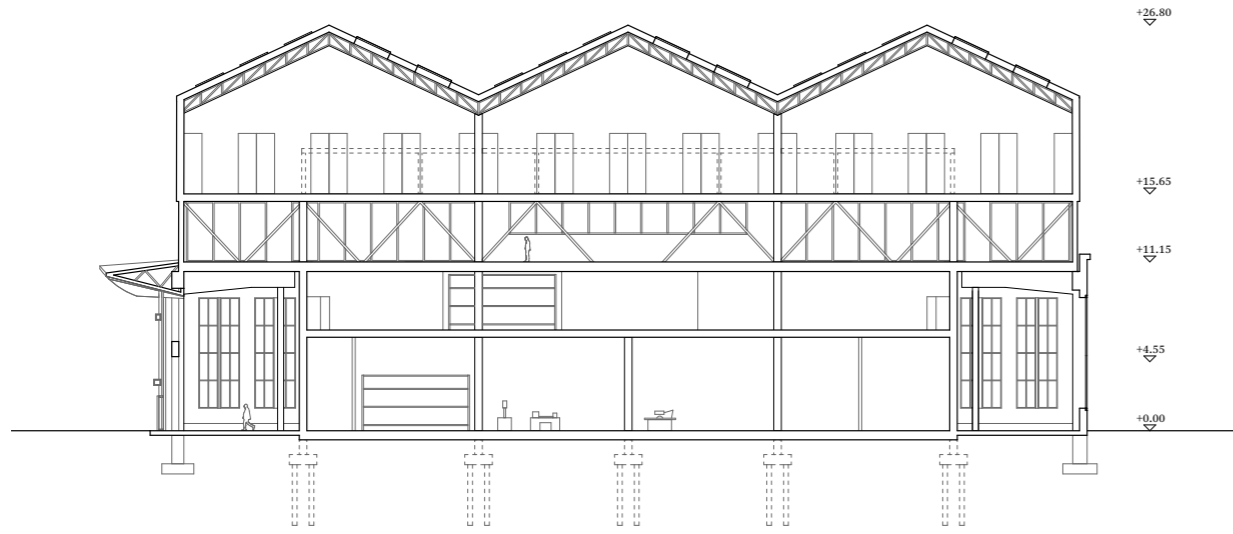

S.M.A.K. - snede noord-zuid, afbraak en nieuw

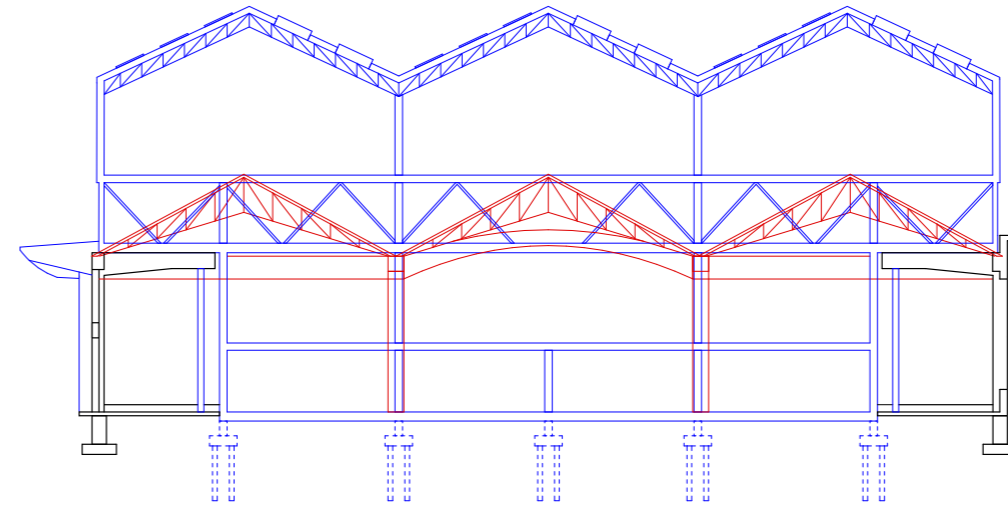

S.M.A.K. - snede oost-west

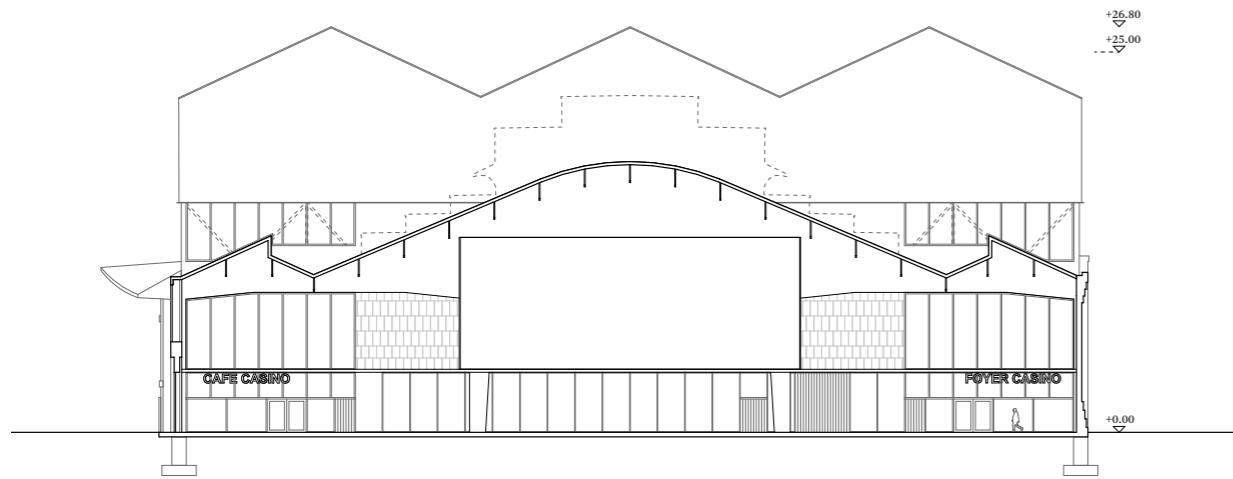
doorsneden Casino

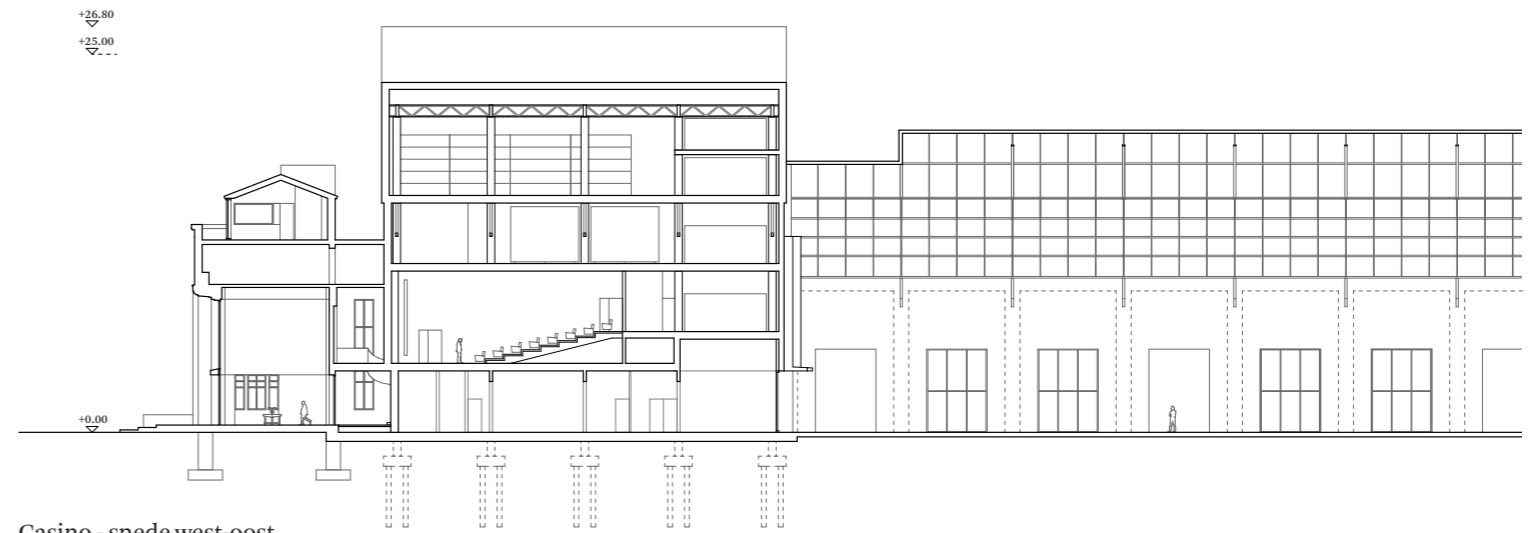
Casino - snede noord-zuid

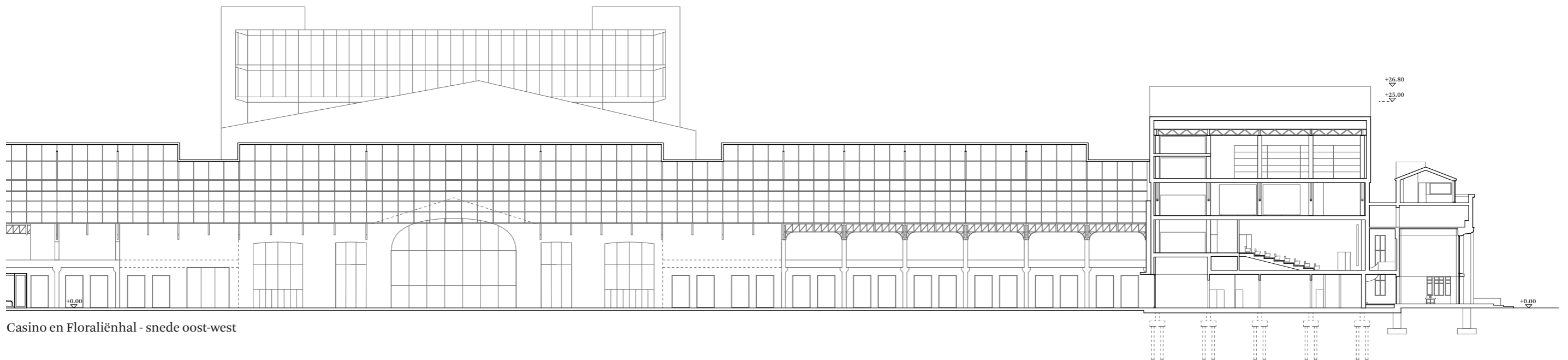
Casino - snede zuid-noord, afbraak en nieuw

Floraliënhal - snede zuid-noord met zicht op het Casino

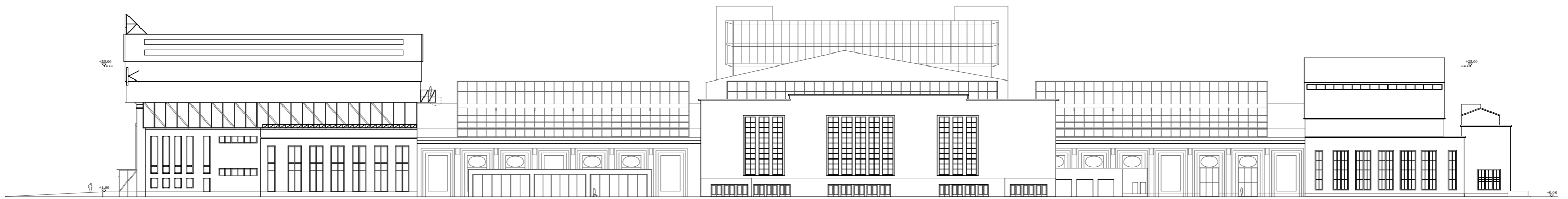

Casino - snede west-oost

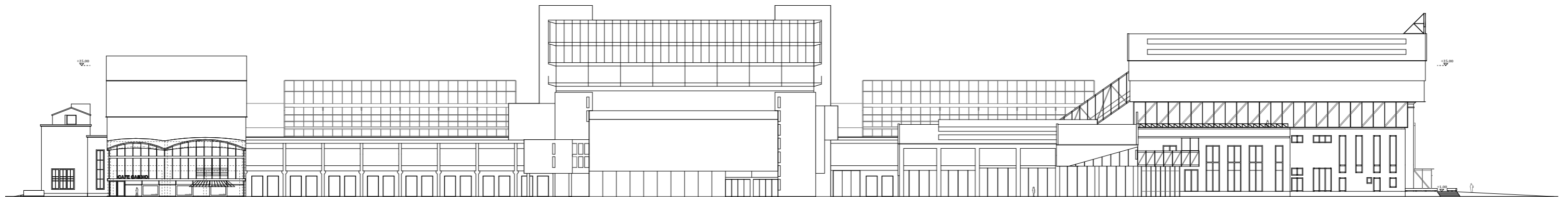

Casino en Floraliënhal - snede oost-west

aanzichten geheel

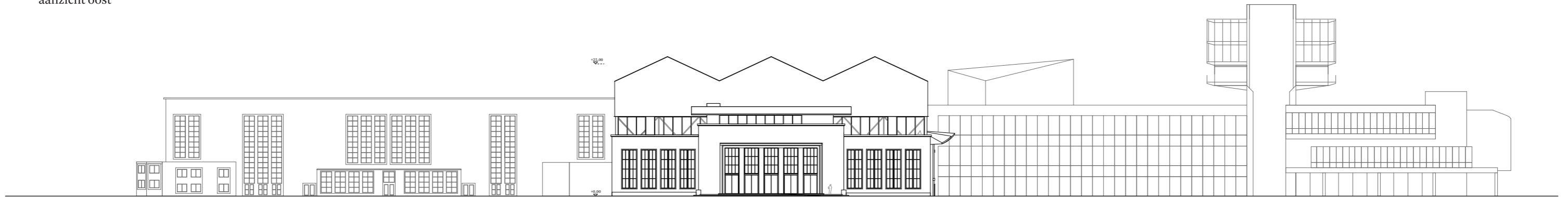
aanzicht noord

aanzicht zuid

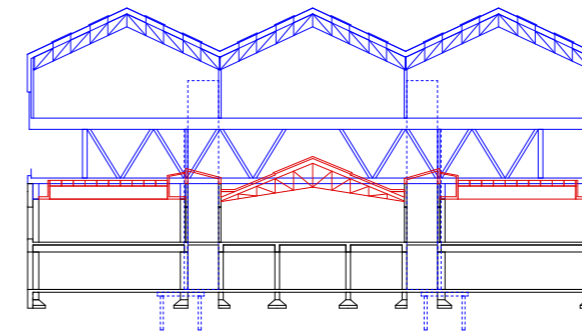

aanzicht oost

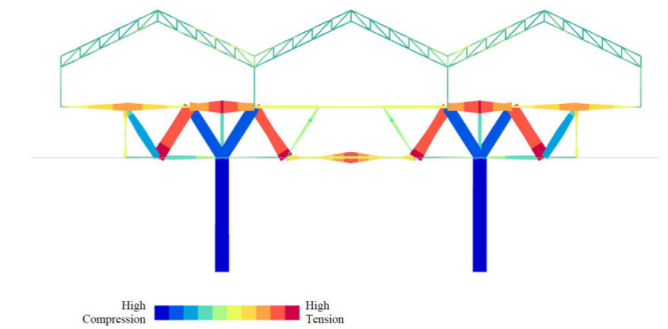

aanzicht west

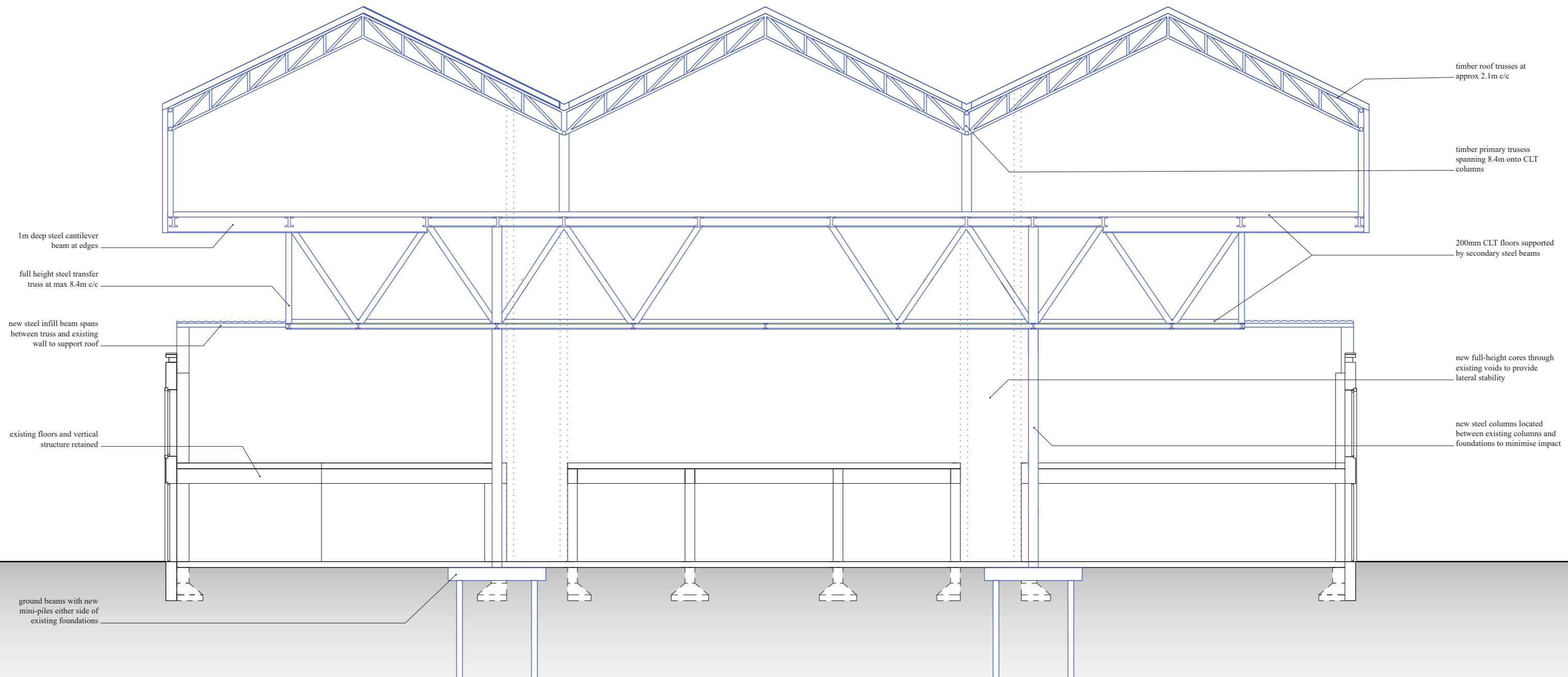
tekeningen structuur S.M.A.K.

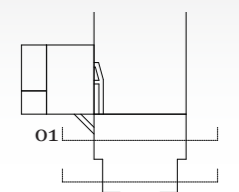
S.M.A.K. - snede noord-zuid, afbraak en nieuw

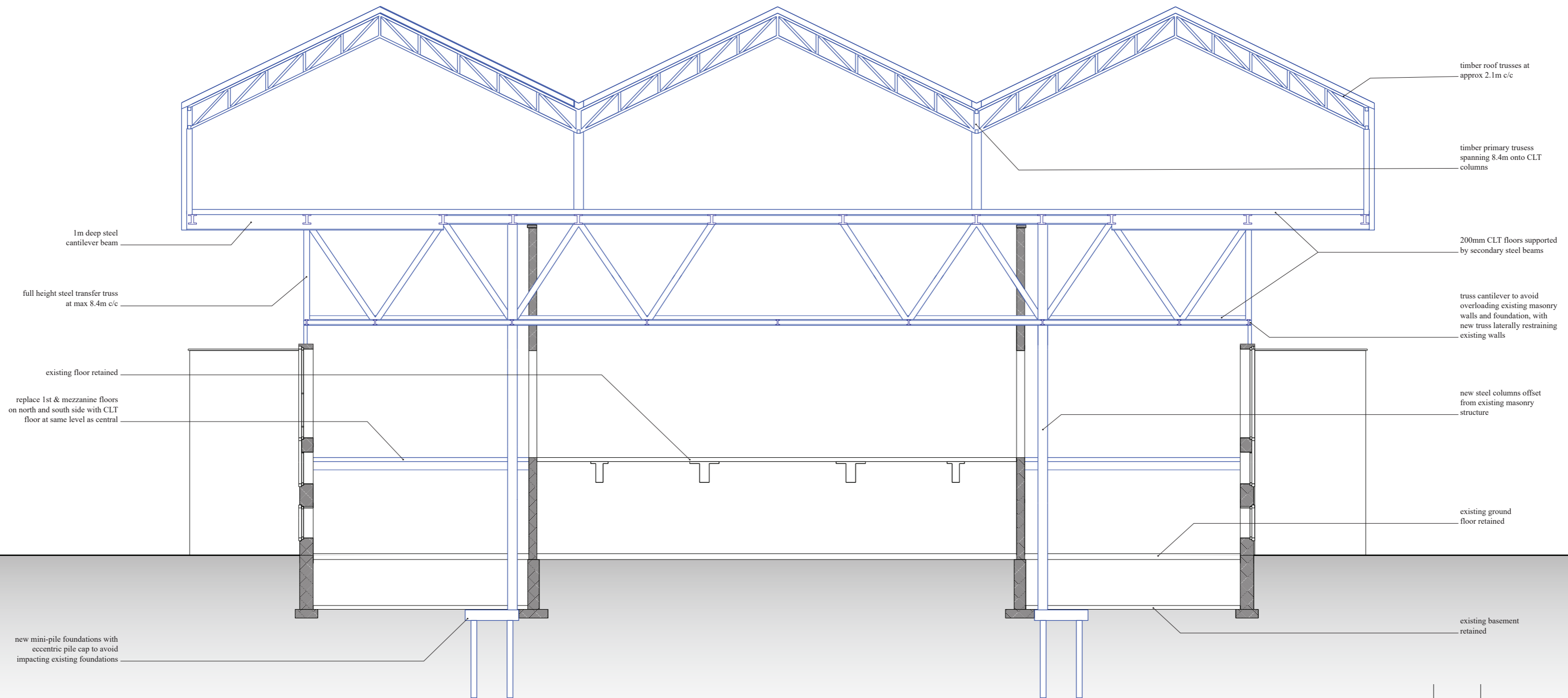
S.M.A.K. nieuwe structuur

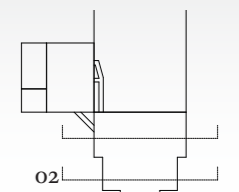
S.M.A.K. - snede noord-zuid 01

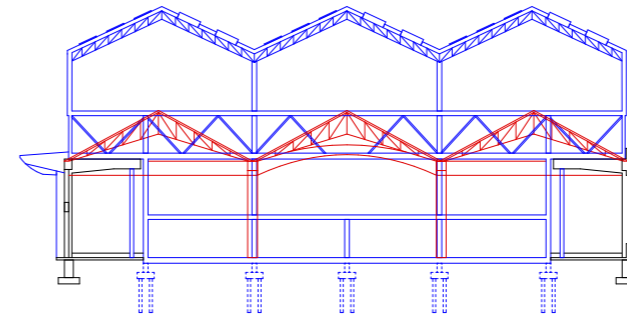
tekeningen structuur S.M.A.K.

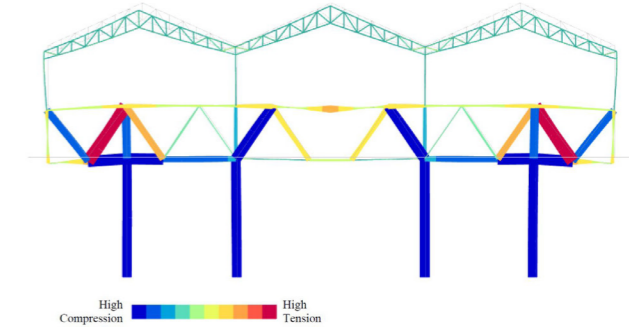
S.M.A.K. - snede noord-zuid 02

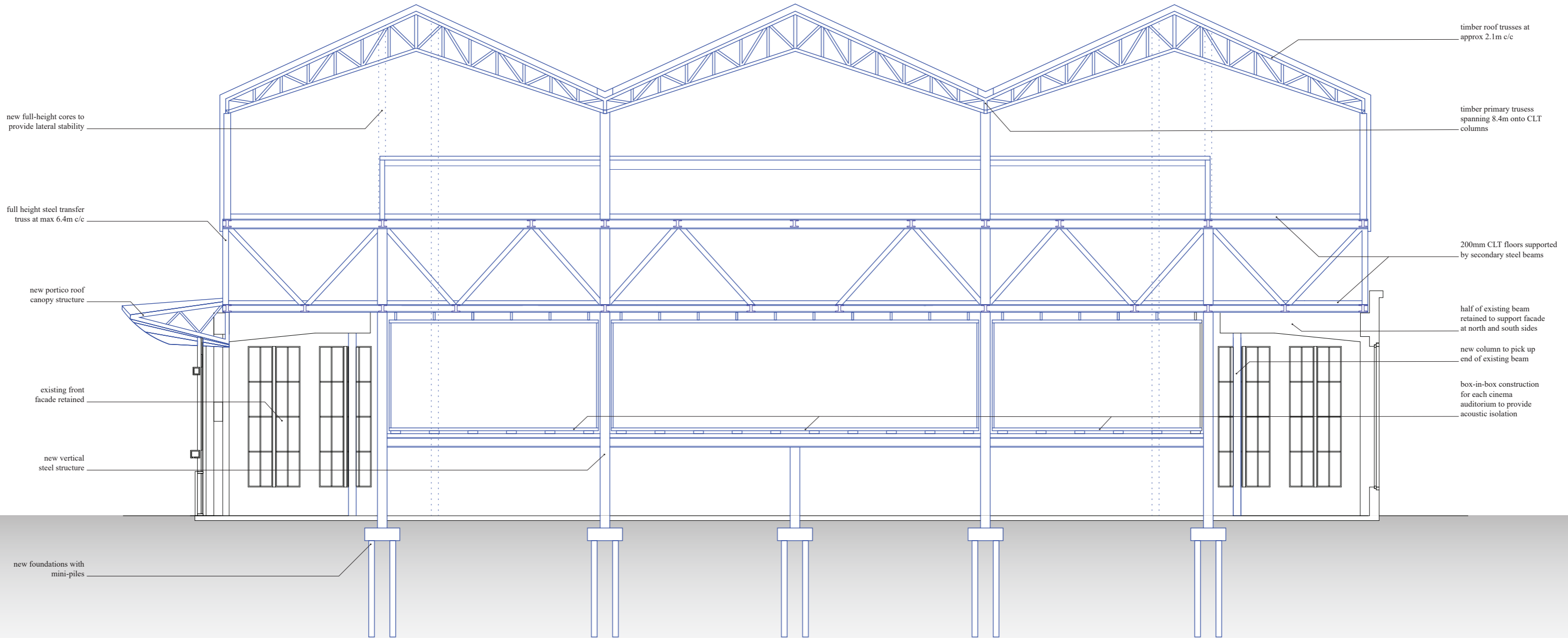
tekeningen structuur Casino

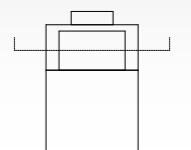
Casino - snede zuid-noord, afbraak en nieuw

Casino nieuwe structuur

Casino - snede zuid-noord

verplichte 3D voorstelling
visualisatie 01

verplichte 3D voorstelling
visualisatie 02

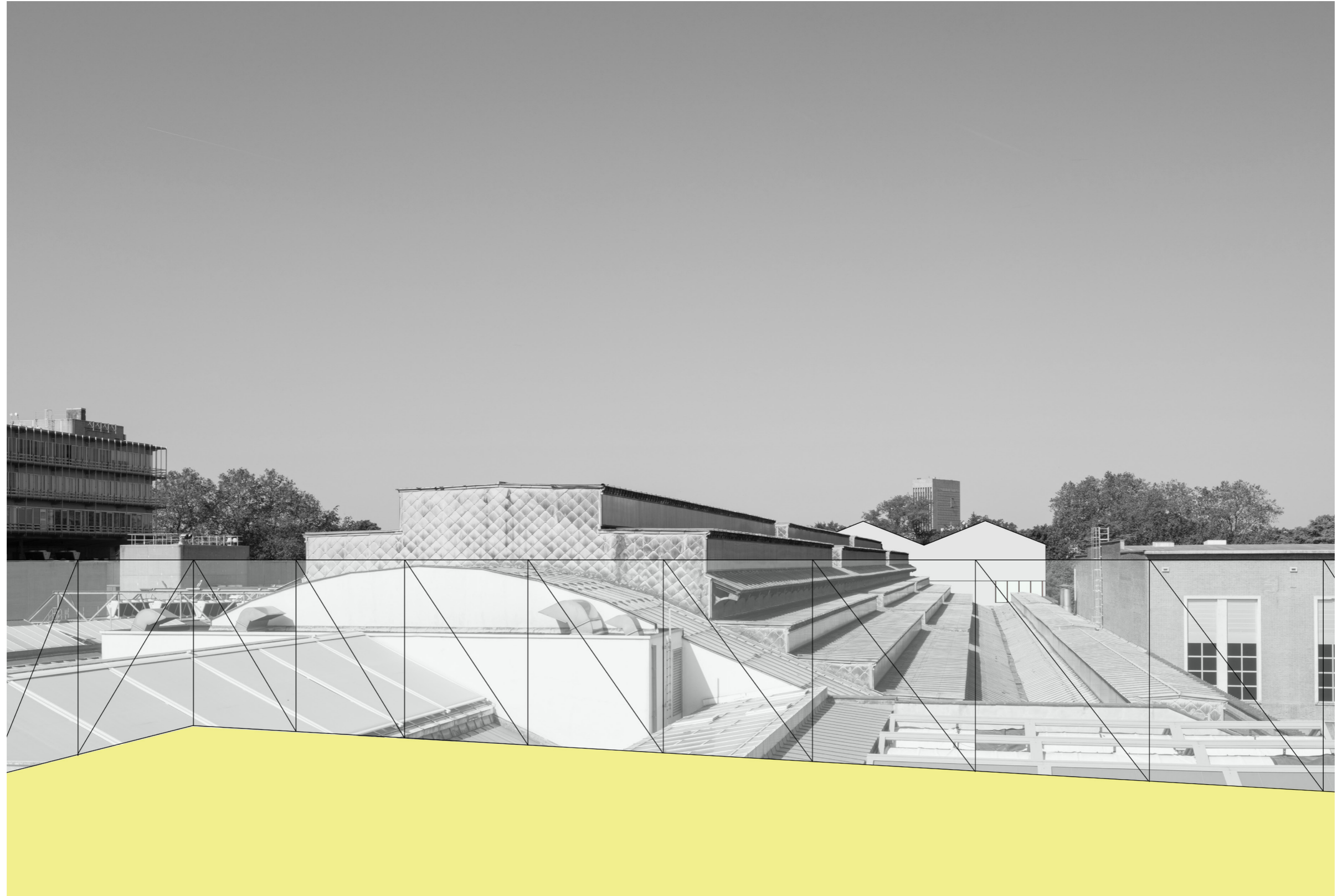
verplichte 3D voorstelling
visualisatie 03

verplichte 3D voorstelling
visualisatie 04

verplichte 3D voorstelling
visualisatie 05

verplichte 3D voorstelling
visualisatie 06

